

Kulturdepartementet

Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.:

15/549 - 18 / KSO

Dato:

28.09.2015

Undersøkelse av bruken av bokmål og nynorsk - rapport til KUD

Vi viser til oppdragsbrev fra Kulturdepartementet datert 27. april 2015, der Språkrådet bes om å gjennomføre en undersøkelse av bruken av bokmål og nynorsk blant henholdsvis statsansatte og språkbrukere generelt. Språkrådet har nå gjennomført undersøkelsen i samarbeid med TNS Gallup, som ble tildelt oppdraget etter anbudskonkurranse. Resultatene fra undersøkelsen følger vedlagt. Språkrådet vil i dette brevet knytte noen kommentarer til tallmaterialet og den analysen TNS Gallup har gjort av materialet. Vi kommer også nærmere inn på det vi mener er vesentlige funn.

Bruk av målform i statsforvaltningen

Undersøkelsen viser at fordelingen av nynorskbrukere og bokmålsbrukere i statsforvaltningen er relativt lik fordelingen i befolkningen generelt. Ni av ti statsansatte oppgir at de bruker bokmål privat. Vi må likevel ta forbehold om en mulig metodisk svakhet i denne delen av undersøkelsen. De statsansatte valgte selv om de ville delta i undersøkelsen. Tidligere undersøkelser tyder på at nynorskbrukere som gruppe er mer opptatt av målbrukspråksspørsmål enn andre. Dette kan gi en svarmotivasjon som kan føre til at nynorskbrukerne blir noe overrepresentert, uten at vi vet dette sikkert.

Undersøkelsen viser at statsansatte sjelden blir bedt om å bruke en spesiell målform, og at ledere i staten i varierende grad er opptatt av at virksomheten skal bruke begge målformene i tråd med mållova. Hele 41 pst. oppgir at lederen sjelden eller aldri er opptatt av dette.

Språkrådets årlige mållovstilsyn viser at få statlige virksomheter overholder kravene i mållova. Mange nynorskbrukere opplever at staten ikke kommuniserer med dem på den målformen de selv bruker, til tross for at privatpersoner har rett til å få svar fra statlige virksomheter i egen målform. Tallene fra denne undersøkelsen tyder på at slike systematiske brudd på målloven i stor grad skyldes svikt på ledernivå. Det framgår ikke av denne undersøkelsen hva denne svikten skyldes – om det for eksempel er manglende kunnskap om lovkravene, eller om problemet først og fremst er knyttet til holdninger. Det er uansett oppsiktsvekkende hvis en så stor andel av lederne i staten ikke

kjenner til lovkravene, eller at det i denne gruppen i verste fall er ledere som ikke er opptatt av at virksomhetene de leder, skal overholde lovkravene på området.

Undersøkelsen viser en interessant forskjell mellom bokmålsbrukere og nynorskbrukere når det gjelder valg av målform i arbeidet. Mens 98 pst. av statsansatte som bruker bokmål privat, også foretrekker å bruke bokmål i jobbsammenheng, bruker en betydelig andel nynorskbrukere en annen målform i arbeidet enn privat, dvs. at de skriver nynorsk privat og bruker bokmål som arbeidsspråk. 61 pst. av nynorskbrukere velger alltid å bruke nynorsk i jobbsammenheng der de selv kan velge målform, mens 15 pst. velger å bruke bokmål, og 24 pst. oppgir at eget valg av målform varierer. Andelen nynorskbrukere som skriver bokmål i arbeidet øker med alderen og med antall år i stillingen. Det later altså til å skje en sosialisering inn i et bokmålsfelleskap på jobb, selv for ansatte som privat foretrekker nynorsk. Vi ser likevel at jo høyere utdanning en statsansatt nynorskbruker har, desto større sannsynlighet er det for at vedkommende bruker nynorsk også som arbeidsspråk.

Det faktum at en del nynorskbrukere bruker bokmål som arbeidsspråk, tyder på at det finnes uutnyttet nynorskkompetanse i statsforvaltningen. Et argument Språkrådet hører fra statsorganer som ikke oppfyller kravene i mållova, er at manglende nynorskkompetanse gjør det vanskelig å oppfylle lovkravene. Da er det viktig å merke seg at det samtidig arbeider nynorskbrukere i statsforvaltningen som ikke bruker målformen sin i arbeidet. To av tre respondenter oppgir at de sjelden eller aldri blir oppmuntret til å bruke begge målformene i jobbsammenheng. Disse svarene tyder på at ledere med fordel kan oppmuntre ansatte som bruker nynorsk privat, til å gjøre det samme i arbeidet.

Kommentarer fra respondentene

Undersøkelsen åpnet for at respondentene kunne skrive inn egne kommentarer. Dette er ikke statistisk relevant materiale, men det kan likevel være kommentarer det er interessant å merke seg. Ikke overraskende kommer det fram svært ulike synspunkter på krav til bruk av målform i arbeidet. Det ser ut til å være både varierende kjennskap til og holdninger til lovverket. Flere respondenter trekker også fram det økende kravet til bruk av engelsk som et hensyn som kommer foran bruken av nynorsk. Statsansatte som er usikre nynorskbrukere, påpeker at det tar tid for dem å skrive gode nynorsktekster.

Flere respondenter kommenterer at spørsmålene i undersøkelsen ikke avdekker holdninger og mekanismer som vanskeliggjør bruken av nynorsk. Det blir blant annet gjort oppmerksom på at større tekstarbeid i statsforvaltningen ofte er et samarbeid mellom flere ansatte, og at det da av praktiske hensyn er vanskelig å be om at mindretallsmålformen skal velges. Noen påpeker også at uuttalte forventninger ikke avdekkes gjennom spørsmålet om man blir bedt om å skrive på en bestemt målform. Som en respondent sier: *«Sjølv om ein aldri blir beden spesielt om å skrive bokmål, er det heilt etablert og klart for alle at ein skal bruke bokmål.»*

For øvrig støtter kommentarene inntrykket av at ledelsen har en viktig rolle når det gjelder målbrukspraksis. Departementsansatte framhever at statsrådets målform har mye å si for målbruken i departementet, og også andre statsansatte nevner lederens betydning. Som en respondent skriver: *«Det trengst trøkk frå toppen.»*

Bruk av målform i befolkningen

87 pst. av befolkningen bruker mest bokmål privat, 8 pst. bruker mest nynorsk, og 5 pst. bruker begge målformene omtrent like mye. Det er et relativt stort samsvar mellom opplæringsmålform og valg av målform i voksen alder, men en del nynorskelever blir i voksen alder bokmålsbrukere. 25 pst. av respondentene som bruker bokmål i private sammenhenger, oppgir at de hadde nynorsk som opplæringsmål. Omvendt blir bokmåselever svært sjelden nynorskbrukere i voksen alder.

Undersøkelsen viser at de fleste bruker sin egen målform i korrespondanse med både statlige etater, store servicebedrifter og bekjente som bruker en annen målform enn dem selv. I den grad noen velger å bruke en annen målform enn sin egen i slike tilfeller, er det i hovedsak nynorskbrukere som velger å bruke bokmål. Dette er imidlertid ikke vanlig. Det samme gjelder ved flytting til en kommune med en annen målform. De fleste fortsetter å bruke egen målform etter flytting, men i den grad folk skifter målform ved flytting, er det hovedsakelig nynorskbrukere som skifter til bokmål. Presset på nynorskbrukerne er med andre ord større enn på bokmålsbrukerne i slike sammenhenger.

TNS Gallup skriver at «så å si ingen i befolkningen har opplevd at andre har bedt dem om å benytte en annen målform enn de foretrekker». Samtidig framgår det at 20 pst. av nynorskbrukerne har opplevd dette. Etter vår mening er vurderingen til TNS Gallup her misvisende, da det ikke er uvesentlig at én av fem nynorskbrukere har blitt bedt om å bruke bokmål.

Undersøkelsen viser for øvrig at nynorskbrukerne samlet sett har bredere språkkompetanse enn bokmålsbrukerne. Mens de fleste nynorskbrukere (68 pst.) mener de har god kompetanse også i bokmål, oppgir bare 24 pst. av bokmålsbrukerne at de har god kompetanse i nynorsk.

På slutten av undersøkelsen blir respondentene spurt om de har latt være å lese noe pga. målformen det er skrevet i. Svært få svarer at de har latt være å lese noe fordi teksten er på bokmål, men 53 pst. av befolkningen sier at de har latt være å lese noe fordi det står på nynorsk. Dette tallet kan virke urovekkende høyt. Det må derfor understrekes at de fleste som har latt være å lese noe fordi det er skrevet på nynorsk, samtidig sier at dette ikke skjer ofte (bare 4 pst. oppgir at dette skjer ofte). Det later til at de fleste språkbrukerne, både bokmåls- og nynorskbrukere, som regel vil lese en tekst uavhengig av hvilken målform den er skrevet i.

Kommentarer fra respondentene

Flere respondenter påpeker at svaralternativene ikke passer for personer som ikke har gått på norsk skole, ev. har blitt fritatt fra vurdering i sidemål. Disse respondentene utgjør likevel en såpass liten del av undersøkelsen at det neppe har særlig statistisk relevans. Kommentarene tyder videre på at noen respondenter har vært usikre på om det spørres etter skriftlig eller muntlig språkbruk. Flere opplyser at de verken bruker bokmål eller nynorsk; de bruker dialekt. I noen tilfeller ser det ut til at dette betyr at de bruker dialekt også i skriftlig kommunikasjon privat, slik vi for eksempel ser en del av i sosiale medier.

Konklusjon

Undersøkelsen bekrefter i hovedsak det vi allerede vet om målbruk i Norge. Vi ser av kommentarene at målbruk er en sak som engasjerer folk sterkt, og at respondentene til dels er svært

uenige. Vi ser også av tallmaterialet at nynorsken er under press. Det er ikke bokmålet. Samtidig peker undersøkelsen blant statsansatte på en del problemer som hindrer at mållova følges, slik som manglende rutiner og ledelse. Funnene i undersøkelsen har derfor relevans for det videre språkpolitiske arbeidet.

Vennlig hilsen

Roy Petter Kristiansen
direktør

Kristin Solbjør
seksjonssjef

Vedlegg:

Tilbakemeldinger befolkning (oppdatert) (L)(44248)	34783	28.09.2015
Tabeller befolkning (L)(43620)	34784	28.09.2015
Språkrådet målform befolkning (L)(43619)	34785	28.09.2015
Tilbakemelding sentralforvaltning (L)(43618)	34786	28.09.2015
Tabeller sentralforvaltning (L)(43617)	34787	28.09.2015
Språkrådet målform sentralforvaltning (L)(43616)	34788	28.09.2015

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrifter.

		Total
		Totalt
Hvilken målform bruker du mest privat? / Kva målform bruker du mest privat?	Bokmål	Totalt (n=1061) 86
	Nynorsk	8
	Begge omtrent like mye / begge om lag like mykje	5
		Totalt (n=1058)
Hvilken målform hadde du som opplæringsmål i folke-/barneskolen?	Bokmål	66
	Nynorsk	18
	Begge	16
	Vet ikke / Husker ikke	1
		Totalt (n=1058)
Hvilken målform hadde du som hovedmål på videregående/gymnas?	Bokmål	82
	Nynorsk	8
	Begge	4
	Vet ikke / husker ikke	1
	Har ikke gått på videregående/gymnas	4
		Totalt (n=1060)
'... et brev til en statlig etat, f.eks. skatteetaten? ' : Hvilken målform ville du, som privatperson, brukt i ...	Bokmål	89
	Nynorsk	8
	Det vil variere	3
	Vet ikke	
		Totalt (n=1058)
... et postkort til private bekjente som bruker en annen målform enn deg selv? : Hvilken målform ville du, som privatpe	Bokmål	85
	Nynorsk	9
	Det vil variere	6
	Vet ikke	
		Totalt (n=1057)
'... et brev til en stor, nasjonal servicebedrift, f.eks. Telenor? ' : Hvilken målform ville du, som privatperson, brukt	Bokmål	90
	Nynorsk	8

	Det vil variere	2
	Vet ikke	
		Totalt (n=1061)
Har du noen gang flyttet fra en kommune til en annen?	Ja	76
	Nei	24
		Totalt (n=854)
Har flytting ført til at du har begynt å bruke en av målformene mer enn du gjorde før?	Ja, flytting har ført til at jeg har begynt å bruke bokmål m	8
	Ja, flytting har ført til at jeg har begynt å bruke nynorsk	3
	Ja, flytting har ført til at jeg har begynt å bruke begge må	2
	Nei, flytting har ikke fått meg til å bruke en av målformene	85
	Vet ikke	2
		Totalt (n=1061)
Hvor godt eller dårlig mener du selv at du kan nynorsk?	Svært godt	9
	Ganske godt	23
	Middels	36
	Ganske dårlig	21
	Svært dårlig	12
	Vet ikke	
		Totalt (n=1052)
Hvor godt eller dårlig mener du selv at du kan bokmål?	Svært godt	67
	Ganske godt	25
	Middels	8
	Ganske dårlig	1
	Svært dårlig	
		Totalt (n=1061)
Hvilken målform foretrekker du å bruke?	Bokmål	87
	Nynorsk	9
	Ingen favoritt	4
	Vet ikke	1
		Totalt (n=985)

I private sammenhenger, hvor ofte har du brukt en annen målform enn den du foretrekker, men uten at det er noe du må?	Aldri	68
	Sjelden	20
	Iblant	8
	Ganske ofte	2
	Ofte	
	Vet ikke	2
		Totalt (n=985)
I private sammenhenger, har du noen gang opplevd at andre har bedt deg om å bruke en annen målform enn den du foretrekke	Ja, jeg har blitt bedt om å bruke nynorsk	2
	Ja, jeg har blitt bedt om å bruke bokmål	3
	Nei	94
	Vet ikke	1
		Totalt (n=71)
Hvor ofte har dette skjedd?	Sjelden	48
	Iblant	43
	Ganske ofte	9
	Vet ikke	1
		Totalt (n=1059)
Hvor ofte har du opplevd å få positive reaksjoner på å ha brukt bokmål?	Aldri	50
	Sjelden	12
	Iblant	7
	Ganske ofte	3
	Ofte	5
	Ikke aktuelt, jeg bruker aldri / svært sjelden bokmål	2
	Vet ikke	21
		Totalt (n=1059)
Hvor ofte har du opplevd å få negative reaksjoner på å ha brukt bokmål?	Aldri	70
	Sjelden	14
	Iblant	3
	Ganske ofte	
	Ofte	
	Ikke aktuelt, jeg bruker aldri / svært sjelden bokmål	2
	Vet ikke	11
		Totalt (n=1059)

Hvor ofte har du opplevd å få positive reaksjoner på å ha brukt nynorsk?	Aldri	27
	Sjelden	7
	Iblant	7
	Ganske ofte	3
	Ofte	2
	Ikke aktuelt, jeg bruker aldri / svært sjelden nynorsk	44
	Vet ikke	8
		Totalt (n=1056)
Hvor ofte har du opplevd å få negative reaksjoner på å ha brukt nynorsk?	Aldri	32
	Sjelden	8
	Iblant	4
	Ganske ofte	1
	Ofte	
	Ikke aktuelt, jeg bruker aldri / svært sjelden nynorsk	47
	Vet ikke	7
	Totalt (n=1060)	
Hvor ofte har du latt være å lese noe fordi det står på nynorsk?	Aldri	46
	Sjelden	24
	Iblant	20
	Ganske ofte	5
	Ofte	4
	Vet ikke	2
	Totalt (n=1061)	
Hvor ofte har du latt være å lese noe fordi det står på bokmål?	Aldri	94
	Sjelden	4
	Iblant	1
	Ganske ofte	
	Ofte	
	Vet ikke	
	Totalt (n=1061)	
Målform	Bokmål	40
	Nynorsk	11
	Nøytral	49
	Totalt (n=1061)	
Stdalder	Under 30	24

	30-44	25
	45-59	24
	60+	26
		Totalt (n=1061)
Registrer kjønn	Mann	50
	Kvinne	50
		Totalt (n=1061)
Hva er din høyeste fullførte skolegang?	Grunnskoleutdanning (10-årig grunnskole, 7-årig folkeskole e	8
	Videregående utdanning (Allmennfag, yrkesskole eller annet)	37
	Fagutdanning/yrkesutdanning/fagbrev/videregående yrkesfaglig	23
	Universitets-/høgskoleutdanning med inntil 4 års varighet	20
	Universitets-/høgskoleutdanning med mer enn 4 års varighet	12

målform bruker			kjønn	
Bokmål	Nynorsk	like mye	Mann	Kvinne
		Begge omtrent like mye (n=78)		
Bokmål (n=807)	Nynorsk (n=176)	(n=78)	Mann (n=560)	Kvinne (n=501)
100	0	0	85	87
0	100	0	8	8
0	0	100	7	4
		Begge omtrent like mye (n=78)		
Bokmål (n=804)	Nynorsk (n=176)	(n=78)	Mann (n=558)	Kvinne (n=500)
75	4	22	65	67
8	91	66	18	18
17	5	12	17	14
1		0		1
		Begge omtrent like mye (n=78)		
Bokmål (n=804)	Nynorsk (n=176)	(n=78)	Mann (n=557)	Kvinne (n=501)
90	25	55	81	84
1	67	28	8	8
4	4	11	5	4
1		1	1	1
4	4	5	5	4
		Begge omtrent like mye (n=78)		
Bokmål (n=806)	Nynorsk (n=176)	(n=78)	Mann (n=560)	Kvinne (n=500)
99	12	52	88	90
1	79	17	9	7
	9	30	3	2
0	0	1		0
		Begge omtrent like mye (n=78)		
Bokmål (n=804)	Nynorsk (n=176)	(n=78)	Mann (n=558)	Kvinne (n=500)
97	6	24	85	85
1	81	25	9	9
2	13	51	6	6
	0	1	0	
		Begge omtrent like mye (n=78)		
Bokmål (n=803)	Nynorsk (n=176)	(n=78)	Mann (n=558)	Kvinne (n=499)
99	16	60	88	91
1	75	16	9	7

		7	23	3	2
0		1	2		
		Begge omtrent like mye (n=78)			
Bokmål (n=807)	Nynorsk (n=176)			Mann (n=560)	Kvinne (n=501)
76	76	88		73	80
24	24	12		27	20
		Begge omtrent like mye (n=65)			
Bokmål (n=652)	Nynorsk (n=137)			Mann (n=431)	Kvinne (n=423)
6	18	24		8	7
3	4	9		3	4
1	13	7		1	3
90	57	51		85	85
1	8	9		3	1
		Begge omtrent like mye (n=78)			
Bokmål (n=807)	Nynorsk (n=176)			Mann (n=560)	Kvinne (n=501)
4	49	28		8	10
20	34	46		25	21
38	16	24		32	40
24	1	2		23	18
13	0	0		12	11
	0	0		0	
		Begge omtrent like mye (n=77)			
Bokmål (n=800)	Nynorsk (n=175)			Mann (n=556)	Kvinne (n=496)
72	27	53		63	71
22	41	32		26	23
5	29	13		10	6
	2	1		1	
	1	1			
		Begge omtrent like mye (n=78)			
Bokmål (n=807)	Nynorsk (n=176)			Mann (n=560)	Kvinne (n=501)
98	2	37		87	87
	86	23		10	8
2	5	39		4	4
	7	1			1
		Begge omtrent like mye (n=39)			
Bokmål (n=786)	Nynorsk (n=160)			Mann (n=521)	Kvinne (n=464)

73	24	30	67	69
18	39	20	21	19
5	25	37	7	9
2	1	11	3	1
	2	2		
2	8	1	3	2

Bokmål (n=786)	Nynorsk (n=160)	Begge omtrent like mye (n=39)	Mann (n=521)	Kvinne (n=464)
2	0	2	3	1
1	20	16	4	3
96	78	81	93	95
1	1	1	1	1

Bokmål (n=35)	Nynorsk (n=33)	Begge omtrent like mye (n=3)	Mann (n=43)	Kvinne (n=28)
65	33	12	50	45
22	60	88	35	55
12	6	0	14	0
1	0	0	1	0

Bokmål (n=806)	Nynorsk (n=176)	Begge omtrent like mye (n=77)	Mann (n=560)	Kvinne (n=499)
52	40	49	54	46
11	15	13	11	13
6	5	21	8	6
3	2	5	3	3
6	1	0	5	5
	21	1	1	2
22	16	11	18	24

Bokmål (n=805)	Nynorsk (n=176)	Begge omtrent like mye (n=78)	Mann (n=559)	Kvinne (n=500)
75	29	48	71	68
11	24	38	14	13
3	8	5	3	4
	2	0		1
	0	0		0
	24	0	2	3
10	13	10	10	11

Bokmål (n=805)	Nynorsk (n=176)	Begge omtrent like mye (n=78)	Mann (n=559)	Kvinne (n=500)
-------------------	--------------------	-------------------------------------	--------------	-------------------

	29	14	21		31	24
	6	10	14		7	7
	4	26	30		5	10
	2	17	5		4	3
		19	9		2	3
	51	0	0		42	46
	7	15	21		8	8
			Begge omtrent like mye (n=78)			
Bokmål (n=802)	Nynorsk (n=176)			Mann (n=557)		Kvinne (n=499)
	32	35	31		34	30
	5	32	26		6	11
	1	20	25		5	3
	1		0		1	1
		0	0			0
	55	0	0		46	48
	6	13	17		7	8
			Begge omtrent like mye (n=78)			
Bokmål (n=807)	Nynorsk (n=175)			Mann (n=560)		Kvinne (n=500)
	39	97	66		46	46
	27	1	7		25	22
	21	2	27		16	24
	6	0			7	4
	5	0	0		6	2
	2	0	0		1	2
			Begge omtrent like mye (n=78)			
Bokmål (n=807)	Nynorsk (n=176)			Mann (n=560)		Kvinne (n=501)
	96	81	85		94	95
	2	17	7		4	3
	1	2	8		1	2
			0			
		0	0		0	
	1	0	0			1
			Begge omtrent like mye (n=78)			
Bokmål (n=807)	Nynorsk (n=176)			Mann (n=560)		Kvinne (n=501)
	43	16	27		40	40
	5	54	32		11	11
	52	30	41		49	49
			Begge omtrent like mye (n=78)			
Bokmål (n=807)	Nynorsk (n=176)			Mann (n=560)		Kvinne (n=501)
	24	26	35		25	24

24	31	31	26	25
26	18	13	25	24
26	24	20	24	27

Bokmål (n=807)	Nynorsk (n=176)	Begge omtrent like mye (n=78)		Mann (n=560)	Kvinne (n=501)
		50	51		
50	49	40	0	100	

Bokmål (n=807)	Nynorsk (n=176)	Begge omtrent like mye (n=78)		Mann (n=560)	Kvinne (n=501)
		9	6		
35	40	63	37	38	
23	24	19	27	19	
20	17	12	18	22	
12	13	4	11	12	

Stdalder				høyeste
Under 30 år	30-44 år	45-59 år	60+ år	Grunnskole
Under 30 år (n=185)	30-44 år (n=286)	45-59 år (n=300)	60+ år (n=290)	Grunnskole (n=58)
83	83	91	88	93
9	10	6	8	6
8	7	3	4	1
Under 30 år (n=184)	30-44 år (n=286)	45-59 år (n=300)	60+ år (n=288)	Grunnskole (n=58)
66	63	65	71	73
19	16	14	21	11
15	20	20	6	17
0			1	0
Under 30 år (n=185)	30-44 år (n=285)	45-59 år (n=299)	60+ år (n=289)	Grunnskole (n=57)
81	85	87	77	67
9	11	6	7	6
7	1	3	6	2
0	1		2	0
3	2	5	8	25
Under 30 år (n=185)	30-44 år (n=286)	45-59 år (n=300)	60+ år (n=289)	Grunnskole (n=58)
86	88	93	91	94
11	9	6	6	6
3	3	1	3	
0		0	0	0
Under 30 år (n=185)	30-44 år (n=286)	45-59 år (n=300)	60+ år (n=287)	Grunnskole (n=58)
80	85	90	87	91
12	11	5	8	7
9	4	5	5	2
	0		0	0
Under 30 år (n=185)	30-44 år (n=286)	45-59 år (n=300)	60+ år (n=286)	Grunnskole (n=58)
88	87	92	92	94
10	9	6	6	5

	2	3	2	2	1
					0
Under 30 år (n=185)	30-44 år (n=286)	45-59 år (n=300)	60+ år (n=290)		Grunnskole (n=58)
73	80	74	79		52
27	20	26	21		48
Under 30 år (n=141)	30-44 år (n=232)	45-59 år (n=243)	60+ år (n=238)		Grunnskole (n=32)
5	9	9	8		8
3	4	3	4		1
1	1	2	4		5
84	85	85	85		86
6	2		0		0
Under 30 år (n=185)	30-44 år (n=286)	45-59 år (n=300)	60+ år (n=290)		Grunnskole (n=58)
14	8	4	10		4
27	27	20	18		20
28	30	43	42		31
17	25	23	18		19
14	11	9	12		26
0	0		1		0
Under 30 år (n=183)	30-44 år (n=284)	45-59 år (n=297)	60+ år (n=288)		Grunnskole (n=57)
85	66	64	54		64
11	25	27	35		26
4	9	8	10		7
0		1	1		2
	1	0	0		0
Under 30 år (n=185)	30-44 år (n=286)	45-59 år (n=300)	60+ år (n=290)		Grunnskole (n=58)
83	85	90	89		93
11	9	6	9		6
6	4	3	3		1
	1	1	0		0
Under 30 år (n=171)	30-44 år (n=258)	45-59 år (n=283)	60+ år (n=273)		Grunnskole (n=56)

	62	67	67	75		73
	21	19	22	17		16
	9	10	8	4		8
	3	1	2	2		0
		1	0			0
	4	3	1	1		3
Under 30 år (n=171)	30-44 år (n=258)	45-59 år (n=283)	60+ år (n=273)		Grunnskole (n=56)	
	1	3	2	1		
	7	4	1	2		7
	91	93	96	96		90
	1	1	1	1		3
Under 30 år (n=12)	30-44 år (n=25)	45-59 år (n=21)	60+ år (n=13)		Grunnskole (n=3)	
	33	46	81	51		53
	61	33	14	49		47
	6	18	4	0		0
	0	3	0	0		0
Under 30 år (n=185)	30-44 år (n=284)	45-59 år (n=300)	60+ år (n=290)		Grunnskole (n=58)	
	46	53	50	52		41
	11	13	10	13		8
	7	5	7	9		8
	2	2	2	6		10
	9	3	4	5		4
	1	2	2	2		2
	24	21	25	12		26
Under 30 år (n=185)	30-44 år (n=286)	45-59 år (n=299)	60+ år (n=289)		Grunnskole (n=58)	
	64	62	78	75		63
	12	16	12	14		15
	8	4	2			7
	1		0	0		3
		0	0			0
	1	2	2	3		2
	13	15	7	7		10
Under 30 år (n=185)	30-44 år (n=286)	45-59 år (n=298)	60+ år (n=290)		Grunnskole (n=58)	

	26	27	32	25	22
	8	8	7	6	14
	8	7	5	10	6
	4	4	3	3	0
	4	1	2	3	1
	35	44	46	51	51
	15	9	5	2	4
Under 30 år (n=185)	30-44 år (n=284)	45-59 år (n=299)	60+ år (n=288)		Grunnskole (n=58)
	29	32	36	32	23
	10	9	8	7	6
	8	4	1	3	3
	1	1			3
			0	0	0
	38	46	51	53	55
	14	9	4	3	10
Under 30 år (n=185)	30-44 år (n=285)	45-59 år (n=300)	60+ år (n=290)		Grunnskole (n=58)
	39	47	47	50	32
	28	22	21	23	33
	18	20	22	19	19
	9	6	4	2	8
	4	3	7	3	8
	2	1		2	0
Under 30 år (n=185)	30-44 år (n=286)	45-59 år (n=300)	60+ år (n=290)		Grunnskole (n=58)
	89	93	98	96	94
	6	4	1	4	3
	4	1	1		3
	0	1		0	0
	0		0	0	0
	1	1		0	0
Under 30 år (n=185)	30-44 år (n=286)	45-59 år (n=300)	60+ år (n=290)		Grunnskole (n=58)
	38	38	42	42	52
	11	10	11	12	12
	52	51	47	46	35
Under 30 år (n=185)	30-44 år (n=286)	45-59 år (n=300)	60+ år (n=290)		Grunnskole (n=58)
	100	0	0	0	48

0	100	0	0	11
0	0	100	0	18
0	0	0	100	23

Under 30 år (n=185)	30-44 år (n=286)	45-59 år (n=300)	60+ år (n=290)	Grunnskole (n=58)
51	52	51	47	46
49	48	49	53	54

Under 30 år (n=185)	30-44 år (n=286)	45-59 år (n=300)	60+ år (n=290)	Grunnskole (n=58)
17	4	6	7	100
51	28	36	35	0
9	26	29	27	0
15	25	18	20	0
8	17	10	11	0

					Målform	
VGS	yrkesutdannin	/høgskoleutda	/høgskoleutda		Bokmål	Nynorsk
	Fag- eller	Universitets-	Universitets-			
VGS (n=251)	yrkesutdannin	/høgskoleutda	/høgskoleutda		Bokmål	Nynorsk
	g (n=161)	ning lav	ning høy		(n=329)	(n=371)
		(n=376)	(n=215)			
	82	87	89		93	43
	9	9	7		3	41
	9	5	3		4	16
VGS (n=250)	Fag- eller	Universitets-	Universitets-		Bokmål	Nynorsk
	yrkesutdannin	/høgskoleutda	/høgskoleutda		(n=329)	(n=369)
	g (n=160)	ning lav	ning høy			
		(n=375)	(n=215)			
	62	63	70		70	23
	22	19	14		8	66
	16	17	14		22	10
	0	0	2			
VGS (n=251)	Fag- eller	Universitets-	Universitets-		Bokmål	Nynorsk
	yrkesutdannin	/høgskoleutda	/høgskoleutda		(n=328)	(n=370)
	g (n=161)	ning lav	ning høy			
		(n=374)	(n=215)			
	80	86	87		86	50
	9	8	7		3	39
	7	1	4		6	5
	1	1	1		1	1
	3	4	1		5	6
VGS (n=251)	Fag- eller	Universitets-	Universitets-		Bokmål	Nynorsk
	yrkesutdannin	/høgskoleutda	/høgskoleutda		(n=329)	(n=371)
	g (n=161)	ning lav	ning høy			
		(n=376)	(n=214)			
	87	91	91		94	53
	9	8	6		5	36
	4	1	3		1	11
	0		0		0	
VGS (n=251)	Fag- eller	Universitets-	Universitets-		Bokmål	Nynorsk
	yrkesutdannin	/høgskoleutda	/høgskoleutda		(n=328)	(n=370)
	g (n=160)	ning lav	ning høy			
		(n=375)	(n=214)			
	81	88	87		92	39
	11	6	7		5	38
	7	6	6		3	22
	0		0		0	
VGS (n=251)	Fag- eller	Universitets-	Universitets-		Bokmål	Nynorsk
	yrkesutdannin	/høgskoleutda	/høgskoleutda		(n=327)	(n=370)
	g (n=160)	ning lav	ning høy			
		(n=374)	(n=214)			
	88	91	92		95	55
	9	8	5		5	33

	3	1	3	2		10
		1	0	0	0	2
		Fag- eller yrkesutdannin g (n=161)	Universitets- /høgskoleutda nning lav (n=376)	Universitets- /høgskoleutda nning høy (n=215)	Bokmål (n=329)	Nynorsk (n=371)
VGS (n=251)	75	73	85	89	79	77
	25	27	15	11	21	23
		Fag- eller yrkesutdannin g (n=121)	Universitets- /høgskoleutda nning lav (n=323)	Universitets- /høgskoleutda nning høy (n=192)	Bokmål (n=274)	Nynorsk (n=301)
VGS (n=186)	4	15	6	7	5	8
	3	3	3	7	2	15
	3	1	2		1	6
	85	81	88	85	88	69
	5	0		1	4	1
		Fag- eller yrkesutdannin g (n=161)	Universitets- /høgskoleutda nning lav (n=376)	Universitets- /høgskoleutda nning høy (n=215)	Bokmål (n=329)	Nynorsk (n=371)
VGS (n=251)	10	5	10	14	4	25
	26	17	24	25	19	36
	38	33	37	33	40	29
	19	26	18	21	23	7
	6	18	11	8	13	3
	1	0		0		
		Fag- eller yrkesutdannin g (n=160)	Universitets- /høgskoleutda nning lav (n=371)	Universitets- /høgskoleutda nning høy (n=213)	Bokmål (n=326)	Nynorsk (n=368)
VGS (n=251)	67	59	70	80	70	38
	23	31	25	17	23	40
	10	9	5	2	6	18
		1			1	2
		0		1	0	1
		Fag- eller yrkesutdannin g (n=161)	Universitets- /høgskoleutda nning lav (n=376)	Universitets- /høgskoleutda nning høy (n=215)	Bokmål (n=329)	Nynorsk (n=371)
VGS (n=251)	83	89	87	88	94	45
	10	7	9	10	5	41
	7	2	4	2	1	13
		2			0	1
		Fag- eller yrkesutdannin g (n=152)	Universitets- /høgskoleutda nning lav (n=347)	Universitets- /høgskoleutda nning høy (n=203)	Bokmål (n=325)	Nynorsk (n=314)
VGS (n=227)						

	66	71	66	69	74	31
	23	14	22	19	17	38
	7	10	8	7	6	21
	1	4	2	2	2	4
			1	1	0	2
	3	1	2	2	1	5
VGS (n=227)	Fag- eller yrkesutdanning (n=152)	Universitets-/høgskoleutdanning lav (n=347)	Universitets-/høgskoleutdanning høy (n=203)		Bokmål (n=325)	Nynorsk (n=314)
	2		2	5	1	3
	3	3	2	2	3	11
	94	96	96	93	95	82
	1	1		0		5
VGS (n=15)	Fag- eller yrkesutdanning (n=12)	Universitets-/høgskoleutdanning lav (n=22)	Universitets-/høgskoleutdanning høy (n=19)		Bokmål (n=12)	Nynorsk (n=42)
	41	44	49	62	21	54
	46	46	39	32	64	39
	13	5	12	6	14	4
	0	5	0	0	0	3
VGS (n=251)	Fag- eller yrkesutdanning (n=161)	Universitets-/høgskoleutdanning lav (n=375)	Universitets-/høgskoleutdanning høy (n=214)		Bokmål (n=329)	Nynorsk (n=369)
	49	53	52	54	54	45
	12	12	14	11	12	20
	7	8	5	8	7	5
	2	3	3	2	3	2
	6	6	3	7	5	2
	2	1	2	2		12
	22	17	22	16	19	15
VGS (n=251)	Fag- eller yrkesutdanning (n=161)	Universitets-/høgskoleutdanning lav (n=374)	Universitets-/høgskoleutdanning høy (n=215)		Bokmål (n=329)	Nynorsk (n=370)
	70	73	67	72	74	40
	13	13	15	13	13	27
	3	4	2	5	3	8
	0			0	1	1
	3	1	2	2	0	
	11	9	12	8	9	10
VGS (n=251)	Fag- eller yrkesutdanning (n=161)	Universitets-/høgskoleutdanning lav (n=375)	Universitets-/høgskoleutdanning høy (n=214)		Bokmål (n=327)	Nynorsk (n=371)

	29	27	27	29	28	24
	8	4	6	7	4	19
	7	6	8	12	5	16
	3	4	5	4	2	10
	2	2	2	3	1	11
	40	49	45	40	53	10
	10	8	7	5	7	10
			Universitets- /høgskoleutda nning lav (n=375)	Universitets- /høgskoleutda nning høy (n=215)	Bokmål (n=328)	Nynorsk (n=369)
VGS (n=249)	32	32	33	39	29	41
	10	7	8	9	5	28
	5	4	2	4	3	11
	0		1	1	1	1
	0	0	1	0	0	0
	44	50	49	43	54	12
	9	7	6	4	8	8
			Universitets- /høgskoleutda nning lav (n=375)	Universitets- /høgskoleutda nning høy (n=215)	Bokmål (n=328)	Nynorsk (n=371)
VGS (n=251)	44	41	50	63	37	76
	27	19	22	19	25	9
	18	30	19	9	23	11
	5	7	4	3	8	3
	4	3	4	4	4	1
	2	1	1	2	3	1
			Universitets- /høgskoleutda nning lav (n=376)	Universitets- /høgskoleutda nning høy (n=215)	Bokmål (n=329)	Nynorsk (n=371)
VGS (n=251)	91	98	98	92	93	91
	5	2	2	5	3	7
	2	0		2	2	2
	1	0			1	
	0	0		0	0	
	1	0		1	1	0
			Universitets- /høgskoleutda nning lav (n=376)	Universitets- /høgskoleutda nning høy (n=215)	Bokmål (n=329)	Nynorsk (n=371)
VGS (n=251)	36	45	38	36	100	0
	13	11	9	8	0	100
	51	44	53	56	0	0
			Universitets- /høgskoleutda nning lav (n=376)	Universitets- /høgskoleutda nning høy (n=215)	Bokmål (n=329)	Nynorsk (n=371)
VGS (n=251)	34	9	19	17	23	24

	19	29	33	37	24	24
	24	31	23	21	26	24
	24	30	26	24	27	28
		Fag- eller yrkesutdannin g (n=161)	Universitets- /høgskoleutda nning lav (n=376)	Universitets- /høgskoleutda nning høy (n=215)	Bokmål (n=329)	Nynorsk (n=371)
VGS (n=251)	50	59	45	47	50	51
	50	41	55	53	50	49
		Fag- eller yrkesutdannin g (n=161)	Universitets- /høgskoleutda nning lav (n=376)	Universitets- /høgskoleutda nning høy (n=215)	Bokmål (n=329)	Nynorsk (n=371)
VGS (n=251)	0	0	0	0	11	9
	100	0	0	0	34	44
	0	100	0	0	26	23
	0	0	100	0	19	16
	0	0	0	100	11	8

		muner	
Nøytral		mune	
Nøytral (n=361)		Randsonekom mune (n=52)	
90		58	
5		32	
5		10	
Nøytral (n=360)		Randsonekom mune (n=52)	
72		26	
15		60	
12		13	
1		0	
Nøytral (n=360)		Randsonekom mune (n=52)	
87		69	
5		24	
3		5	
1		0	
4		1	
Nøytral (n=360)		Randsonekom mune (n=52)	
93		70	
5		21	
3		8	
0		0	
Nøytral (n=360)		Randsonekom mune (n=52)	
90		43	
6		30	
4		23	
		4	
Nøytral (n=360)		Randsonekom mune (n=52)	
94		71	
4		18	

2	8
0	3

Nøytral (n=361)	Randsonekom mune (n=52)
74	69
26	31

Nøytral (n=279)	Randsonekom mune (n=40)
10	11
2	14
2	6
86	65
1	4

Nøytral (n=361)	Randsonekom mune (n=52)
9	28
23	30
33	31
22	7
12	5
0	0

Nøytral (n=358)	Randsonekom mune (n=52)
71	40
22	43
7	17
0	1
	0

Nøytral (n=361)	Randsonekom mune (n=52)
90	56
4	32
4	12
1	0

Nøytral (n=346)	Randsonekom mune (n=46)
--------------------	----------------------------

71	30
18	41
7	16
1	6
	7
2	0

Nøytral
(n=346)

Randsonekom
mune (n=46)

2	4
1	2
96	90
1	4

Nøytral (n=17)

Randsonekom
mune (n=5)

73	81
22	19
6	0
0	0

Nøytral
(n=361)

Randsonekom
mune (n=52)

49	67
10	10
7	3
3	0
6	0
1	7
23	14

Nøytral
(n=360)

Randsonekom
mune (n=52)

73	36
11	32
2	12
0	1
	0
1	14
12	5

Nøytral
(n=361)

Randsonekom
mune (n=52)

27	24
7	22
8	9
3	18
2	12
45	12
9	4

Nøytral (n=359)	Randsonekom mune (n=52)
33	58
7	23
4	4
0	0
	0
49	10
7	3

Nøytral (n=361)	Randsonekom mune (n=52)
46	65
26	13
19	16
4	5
5	0
1	0

Nøytral (n=361)	Randsonekom mune (n=52)
96	87
3	6
	6
0	1
0	0
0	0

Nøytral (n=361)	Randsonekom mune (n=52)
0	0
0	100
100	0

Nøytral (n=361)	Randsonekom mune (n=52)
26	30

27	28
24	24
24	18

Nøytral (n=361)	Randsonekom mune (n=52)
50	51
50	49

Nøytral (n=361)	Randsonekom mune (n=52)
6	9
39	43
21	19
21	20
13	9

Bruk av målform i befolkningen

Innhold

1

Hovedfunn 3

2

Metode 7

3

Resultater med nedbrytninger 12

1

Hovedfunn

Hovedfunn I

Bruk av målform

- 86 prosent bruker bokmål mest privat. 8 prosent bruker nynorsk og 5 prosent bruker begge målformene omtrent like mye.
- 66 prosent hadde bokmål som målform i folke-/barneskolen. 18 prosent hadde nynorsk, og 16 prosent hadde begge målformene.
  - Nesten alle som hovedsakelig bruker nynorsk i private sammenhenger, hadde nynorsk som opplæringsmål i folke-/barneskolen. Blant de som bruker bokmål i dag, har en noen mindre andel – 75 prosent – hatt målformen som opplæringsmål.
- 82 prosent hadde bokmål som hovedmål på videregående/gymnas. 8 prosent hadde nynorsk, og 4 prosent hadde begge målformene.
  - 67 prosent av de som hovedsakelig bruker nynorsk privat, hadde nynorsk som hovedmål på videregående/gymnas. Til sammenligning hadde 90 prosent av de som hovedsakelig bruker bokmål privat, bokmål som hovedmål.
- De fleste vil skrive (1) et brev til en statlig etat, (2) et postkort til en bekjent som benytter en annen målform enn seg selv, eller (3) et brev til en stor nasjonal servicebedrift på samme målform som de selv bruker mest. Ingen av bokmålsbrukerne ville skrevet brevene eller postkortet på nynorsk, mens en liten andel av nynorskbrukere ville skrevet det på bokmål.
- 85 prosent av befolkningen som har flyttet fra en kommune til en annen har ikke begynt å bruke en av målformene mer som konsekvens.
  - En større andel av de som hovedsakelig bruker nynorsk, eller begge målformene, har begynt å bruke bokmål og begge målformene mer.
- 30 prosent av befolkningen sier at de har brukt en annen målform enn den de foretrekker, uten at det er noe de må. Nesten ingen sier at dette skjer ofte.
  - Det er oftere tilfellet for de som bruker mest nynorsk eller begge målformene i private sammenhenger.

Hovedfunn II

- Så og si ingen i befolkningen har opplevd at andre har bedt dem benytte en annen målform enn den de foretrekker. Det er derimot tilfellet for omtrent 20 prosent av de som hovedsakelig bruker nynorsk eller begge målformer, privat. Disse har blitt bedt om å bruke bokmål. For de som har opplevd dette, har det ikke skjedd ofte.

Kompetanse om målform

- 32 prosent av befolkningen mener at de kan nynorsk godt.
- 92 prosent av befolkningen mener at de kan bokmål godt.

Reaksjoner på bruk av målform

- 27 prosent av befolkningen oppgir at de har fått positive reaksjoner på å ha brukt bokmål.
- Kun 17 prosent sier at de har fått negative reaksjoner på å ha brukt bokmål.
  - Andelen som har fått negative reaksjoner er noe større blant de som primært bruker nynorsk eller begge målformer i private sammenhenger.
- 19 prosent av befolkningen sier at de har fått positive reaksjoner på å ha brukt nynorsk.
  - Både andelen som oppgir at de har fått positive reaksjoner, og hvor hyppig dette skjer, er langt større blant de som bruker mest nynorsk eller begge målformer i private sammenhenger.
- Kun 13 prosent av befolkningen har opplevd å få negative reaksjoner på å ha brukt nynorsk.
  - Andelen er langt høyere blant de som bruker mest nynorsk eller begge målformer, men ingen av disse sier at det har skjedd ofte.

Hovedfunn III

- 53 prosent av befolkningen sier at de har latt være å lese noe fordi det står på nynorsk.
- Så å si ingen har unnlatt å lese noe fordi det står på bokmål. Likevel sier 19 prosent av de som bruker mest nynorsk at de har unnlatt å lese noe fordi det står på bokmål. Nesten alle disse sier at det sjelden har skjedd.

2

Metode

Gjennomføring og rapportering

Feltperiode

- Intervjuene foregikk i perioden fra 30. juni til 11. august.

Metode

- Undersøkelsen er gjennomført ved bruk av GallupPanelet, TNS Gallup sitt eget internettpanel, bestående av medlemmer som på frivillig basis har sagt seg villige til å besvare undersøkelser.
- Undersøkelsen er vektet for å oppnå representativitet etter kjønn, alder, utdanning og målform på kommunenivå.
- Totalt svarte 1061 personer på samtlige spørsmål i undersøkelsen.

Ansvar

- Kontaktperson i Språkrådet har vært Astrid Marie Grov og Kristin Solbjør.
- Ansvarlig for gjennomføring og rapportering av undersøkelsen i TNS Gallup har vært Joakim Nylén, prosjektleder i avdeling for Politikk og samfunn.

Rapport

- Resultatene fra undersøkelsen blir levert i form av en Power Point-rapport, og tabellrapport (Excel-format).
- Rapporten viser resultater totalt og brutt ned på privat bruk av målform, kjønn, alder, utdanning og kommunens formelle målform. I tillegg er resultatene brutt ned på randsonekommuner (NB: få respondenter).

Utvalg og metode

Utvalgsbase og utvalg

- Undersøkelsen ble sendt ut til medlemmer av GallupPanelet, likt fordelt på kommuner som har bokmål, nynorsk, eller nøytral som formell målform. Dette, for å få nok respondenter blant kommuner med nynorsk og nøytral målform.

Vekting

- Undersøkelsene er vektet på kjønn, alder og 2-delt utdanning i kommuner med bokmål, nynorsk og nøytral målform hver for seg. Vekten er deretter samlet, og vektet for andelen kommuner med de ulike målformene som finnes i populasjonen. Det betyr blant annet at nynorskkommunene (som ble stratifisert opp i utvalget) har blitt vektet ned. På aggregert nivå er derfor undersøkelsen representativ for Norge i henhold til disse variablene. I tabellen under vises utvalgets fordeling som uvektet og vektet. Det uvektede utvalgets over- eller underrepresentering vises i siste kolonne (differanse)

		Uveid	Veid		Differanse
Kjønn	I alt	100,0	100,0		0,0
	Menn	52,8	50,4		2,4
	Kvinner	47,2	49,6		-2,4
Alder	Under 30 år	17,4	24,4		-7,0
	30-44 år	27,0	26,3		0,7
	45-59 år	28,3	24,5		3,8
	60+ år	27,3	25,7		1,6
Utdanning	Grunnskole/VGS	44,3	68,7		-24,4
	Universitet/høgskole	55,7	31,3		24,4
Kommunens målform	Bokmål	31,0	39,9		-8,9
	Nynorsk	35,0	11,0		24,0
	Nøytral	34,0	49,1		-15,1

Bruk av målform i befolkningen

Feilmarginer og signifikante forskjeller

- Det vil alltid knytte seg en viss usikkerhet til resultatene når vi spør et utvalg, av populasjonen (her: befolkningen i Norge). Denne usikkerheten, eller feilmarginen, kan beregnes statistisk. Et sentralt mål i denne sammenhengen er standardavviket. Standardavviket beregnes ut fra hvor mye hver enkelt enhet avviker fra gjennomsnittet for alle enhetene i undersøkelsen når det gjelder den egenskapen vi ønsker å måle. Med utgangspunkt i standardavviket kan vi beregne feilmarginen for det aktuelle resultatet.
- Fastsettelsen av feilmarginen vil også avhenge av hvor stor usikkerhet vi er villige til å akseptere. Det vanlige er å angi feilmarginer basert på 95 prosent sannsynlighet. Dette betyr at hvis vi hadde 100 forskjellige uavhengige utvalg, ville resultatet ligge innenfor de feilmarginene vi oppgir i minst 95 av de 100 undersøkelsene. Det vil igjen si at det bare er 5 prosent sannsynlighet for at den faktiske fordelingen i populasjonen *ikke* ligger innenfor de oppgitte feilmarginene.
- Feilmarginene i prosenttabeller uttrykkes i prosentpoeng. Når vi har funnet at 86 prosent i et utvalg på 1061 personer bruker bokmål i privat sammenheng, gir dette en feilmargin på +/- 2,1 prosentpoeng.
- Det er det da med 95 prosent sannsynlighet et sted mellom 83,9 og 88,1 prosent av befolkningen som bruker bokmål i privat sammenheng, men det mest sannsynlige resultatet er 86 prosent.

Feilmarginer, forts.

- Feilmarginene vil bli større jo nærmere svarfordelingen er 50/50 og jo mindre utvalgsstørrelsen er. Figuren og tabellen under kan være veiledende i tolkningen av resultatene.

UTVALG, antallet vi spør (plott)	1 061			
...vi måler svar på	50 %	25 %	10 %	5 %
+/- svaret som er gitt	3,1 %	2,6 %	1,8 %	1,3 %
Gir nedre grense i konfidensintervall	46,9 %	22,4 %	8,2 %	3,7 %
Gir øvre grense i konfidensintervall	53,1 %	27,6 %	11,8 %	6,3 %

← Feilmargin

Størrelsen på feilmarginen i +/- prosentpoeng							
Antall enheter/Svar	50(50) %	40(60) %	30(70) %	25 (25) %	20(80) %	10(90) %	5(95) %
50	14,3	14,0	13,1	12,4	11,4	8,6	6,2
100	10,1	9,8	9,2	8,7	8,0	6,0	4,4
200	7,1	6,9	6,5	6,1	5,7	4,3	3,1
400	5,0	4,9	4,6	4,3	4,0	3,0	2,2
500	4,5	4,4	4,1	3,9	3,6	2,7	2,0
600	4,1	4,0	3,7	3,5	3,3	2,5	1,8
800	3,5	3,5	3,2	3,1	2,8	2,1	1,5
1000	3,2	3,1	2,9	2,7	2,5	1,9	1,4
1500	2,6	2,5	2,4	2,2	2,1	1,5	1,1

3

Resultater med nedbrytninger

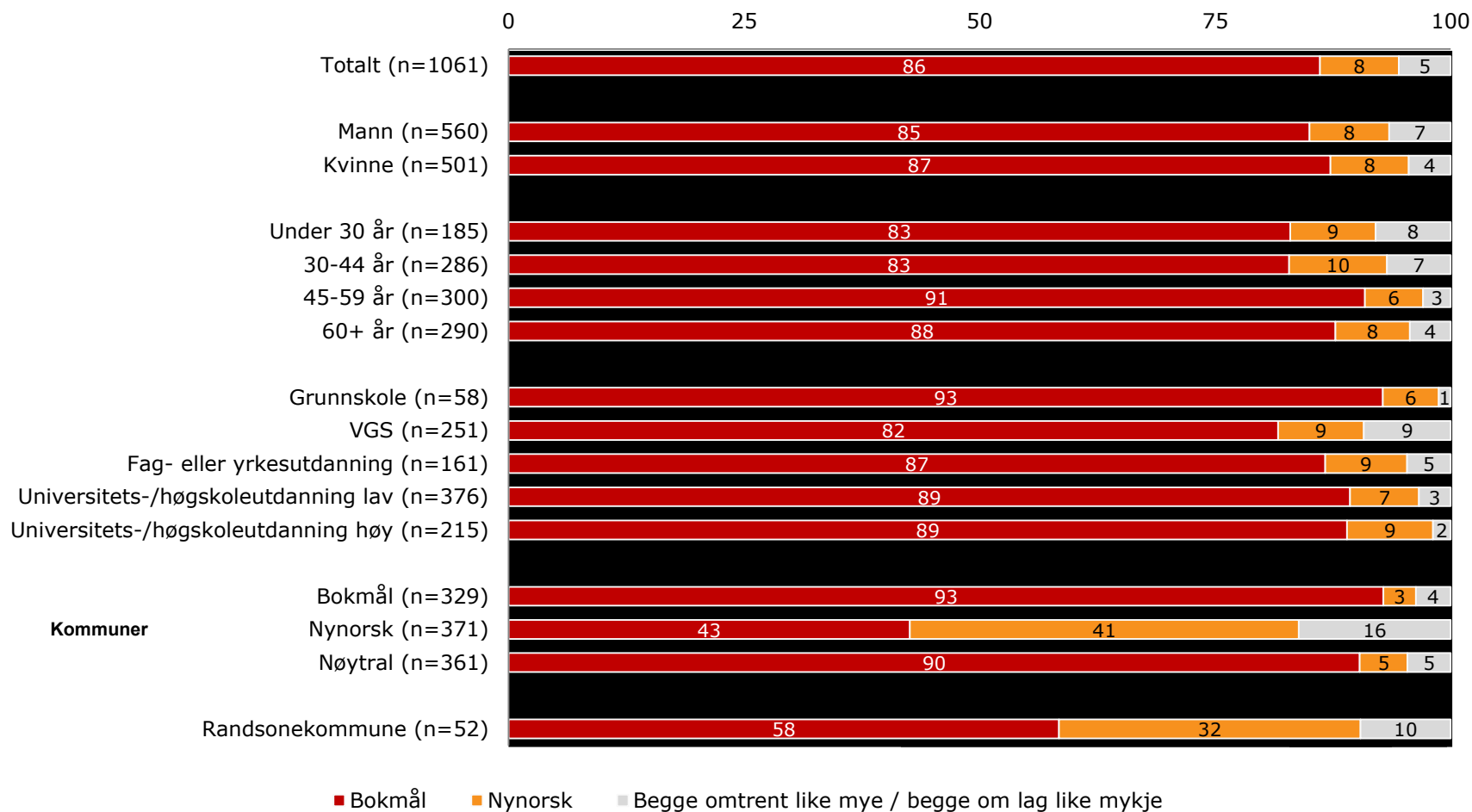
3.1

Bruk av målform

86 prosent bruker bokmål mest privat. 8 prosent bruker nynorsk og 5 prosent bruker begge målformene omtrent like mye.

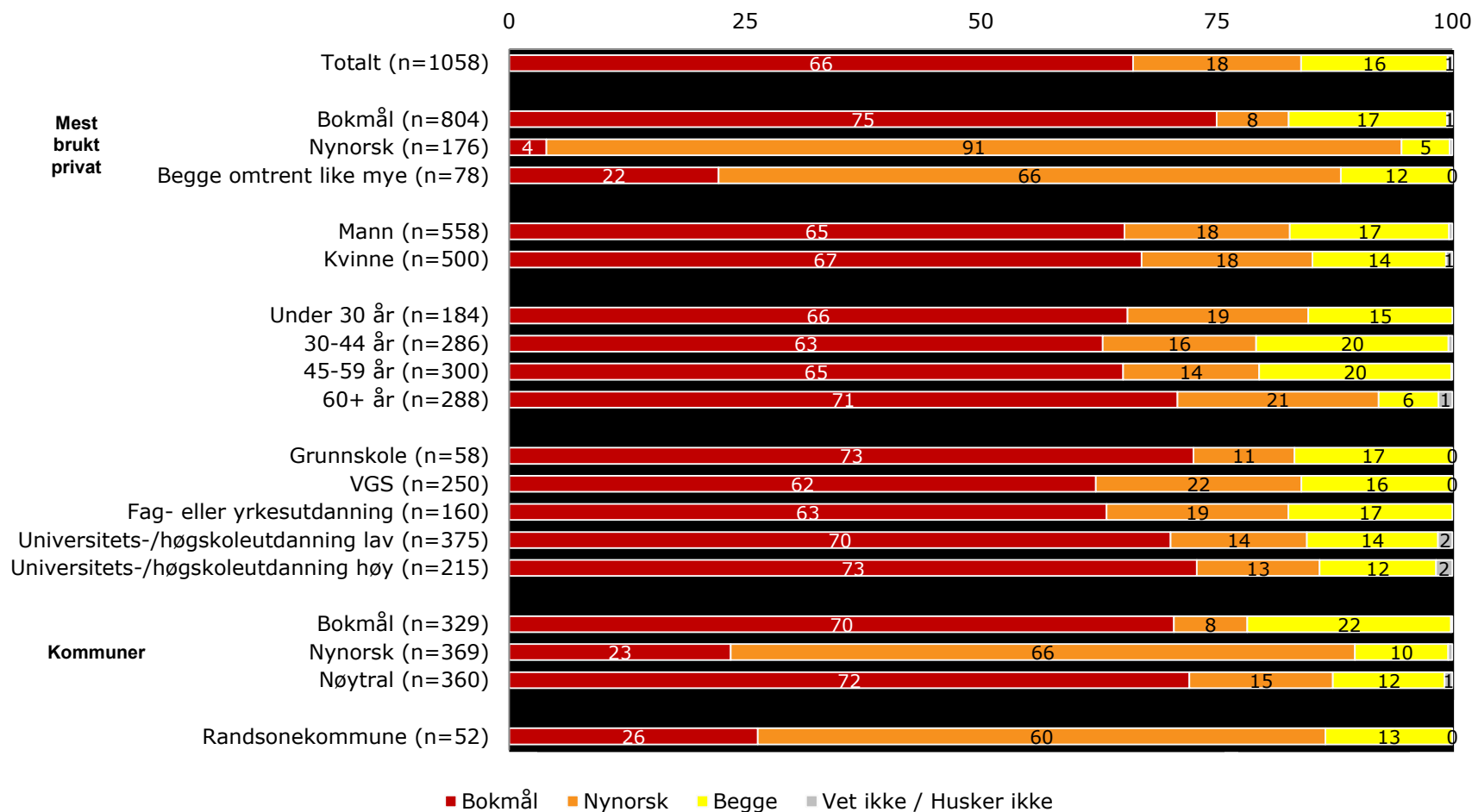
Hvilken målform bruker du mest privat? / Kva målform bruker du mest privat?

Bruk av målform i befolkningen

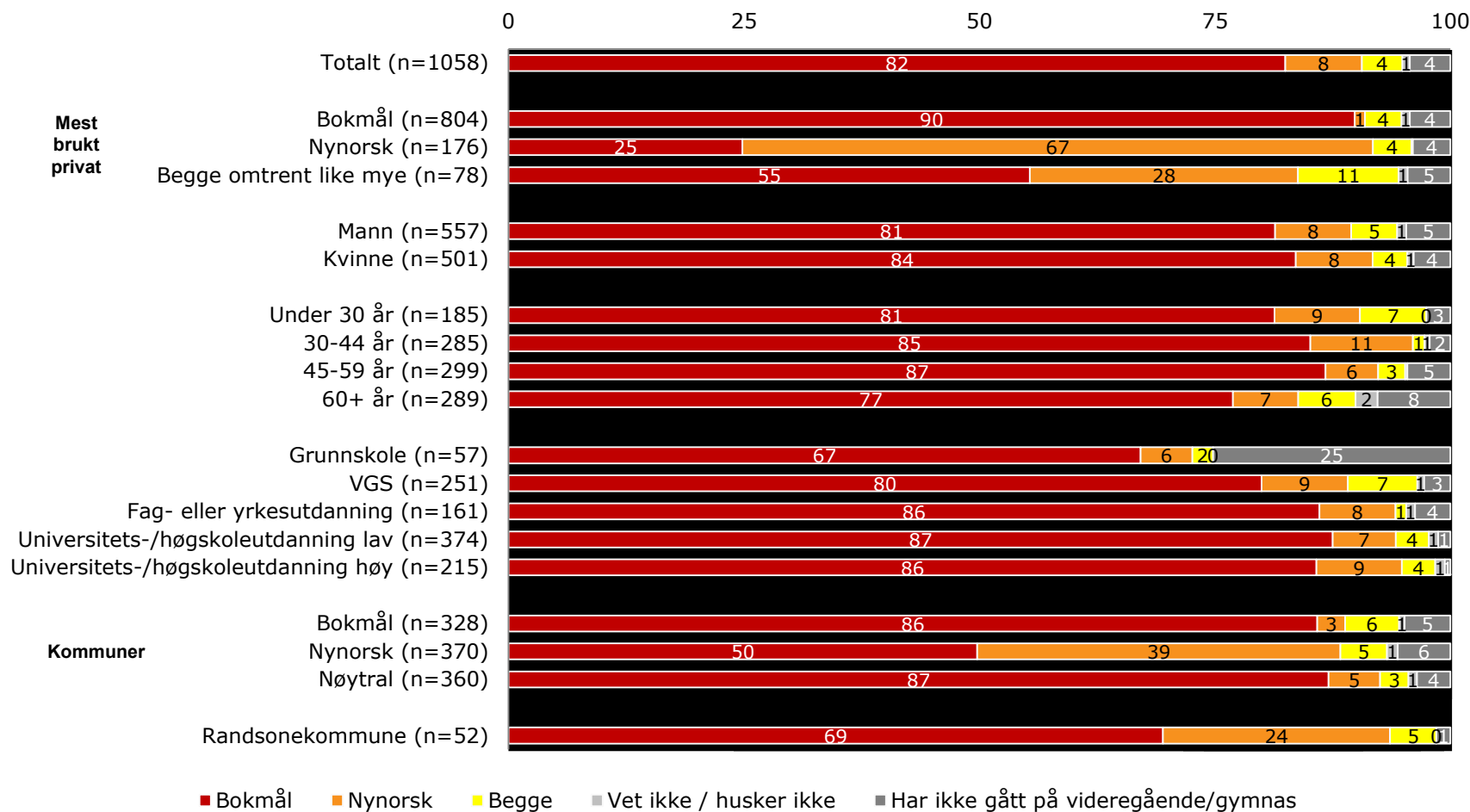
66 prosent hadde bokmål som målform i folke-/barneskolen. 18 prosent hadde nynorsk, og 16 prosent hadde begge målformene. Nesten alle som hovedsakelig bruker nynorsk i private sammenhenger, hadde nynorsk som opplæringsmål i folke-/barneskolen. Blant de som bruker bokmål i dag, har en noen mindre andel – 75 prosent – hatt målformen som opplæringsmål.

Hvilken målform hadde du som opplæringsmål i folke-/barneskolen?

82 prosent hadde bokmål som hovedmål på videregående/gymnas. 8 prosent hadde nynorsk, og 4 prosent hadde begge målformene. 67 prosent av de som hovedsakelig bruker nynorsk privat, hadde nynorsk som hovedmål på videregående/gymnas. Til sammenligning hadde 90 prosent av de som hovedsakelig bruker bokmål privat, bokmål som hovedmål.

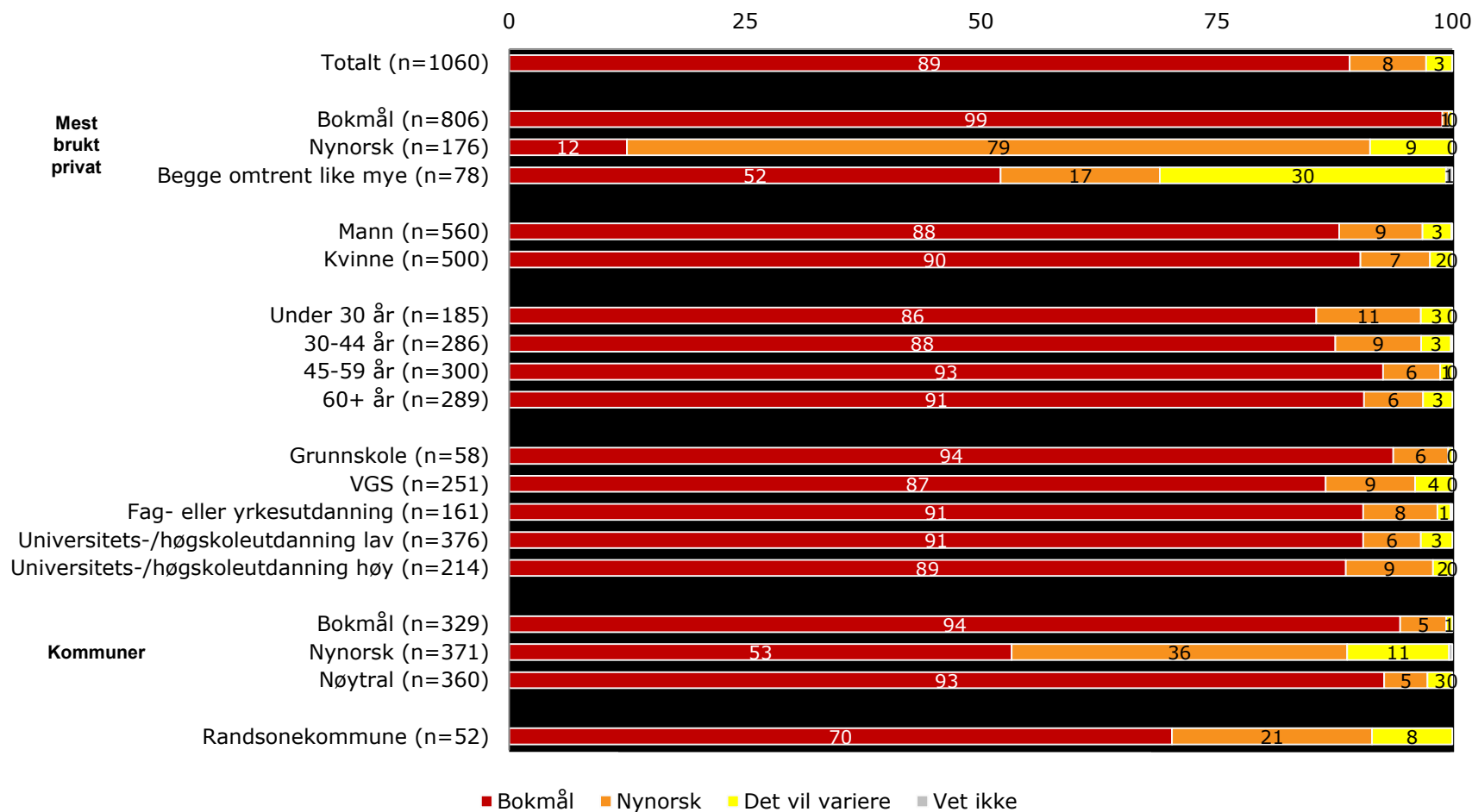
Hvilken målform hadde du som hovedmål på videregående/gymnas?

■ Bokmål ■ Nynorsk ■ Begge ■ Vet ikke / husker ikke ■ Har ikke gått på videregående/gymnas

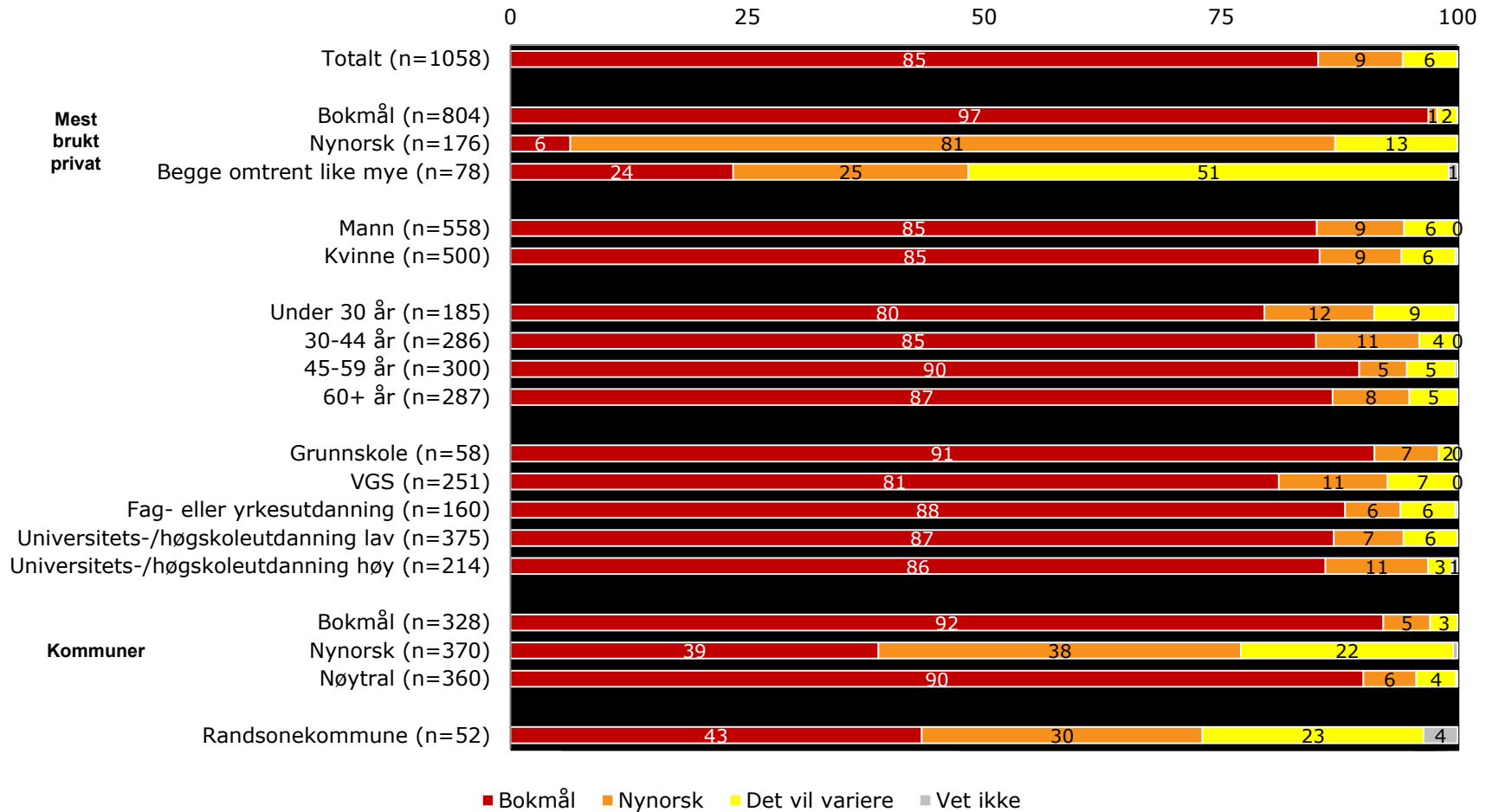
89 prosent av befolkningen ville brukt bokmål i et brev til en statlig etat. De fleste vil benytte den samme målformen som de bruker privat, men en noe større andel av de som hovedsakelig bruker nynorsk i private sammenhenger vil benyttet bokmål i brevet.

Hvilken målform ville du, som privatperson, brukt i ... et brev til en statlig etat, f.eks. skatteetaten?

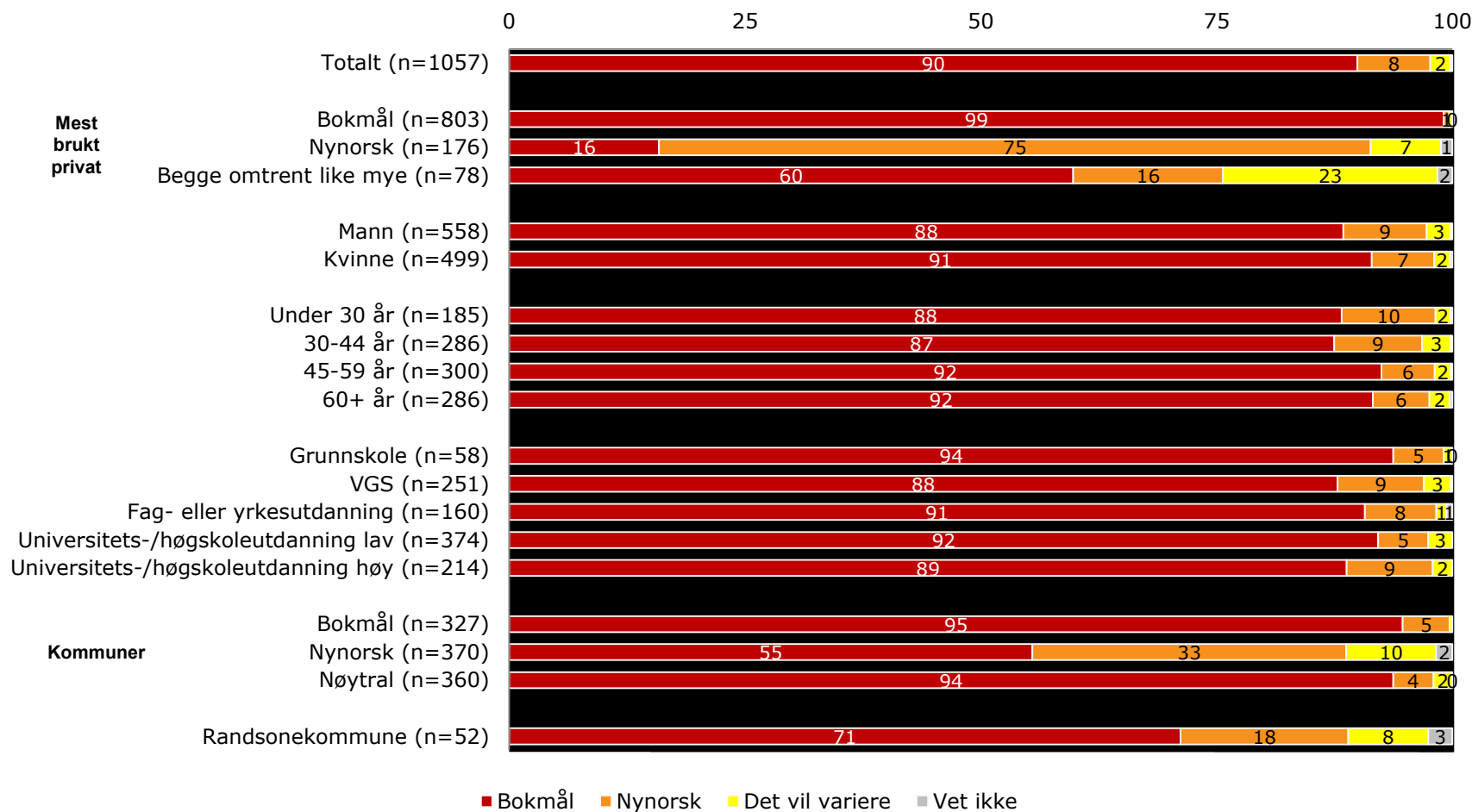
85 prosent av befolkningen ville brukt bokmål i et postkort til private bekjente som bruker en annen målform enn seg selv. De fleste vil benytte den samme målformen som de bruker privat, men en noe større andel av de som hovedsakelig bruker nynorsk i private sammenhenger vil benytte bokmål i postkortet.

Hvilken målform ville du, som privatperson, brukt i ... **et postkort til private bekjente som bruker en annen målform enn deg selv?**

90 prosent av befolkningen ville brukt bokmål i et brev til en stor nasjonal servicebedrift. De fleste vil benytte den samme målformen som de bruker privat, men en større andel av de som hovedsakelig bruker nynorsk i private sammenhenger vil benytte bokmål i brevet.

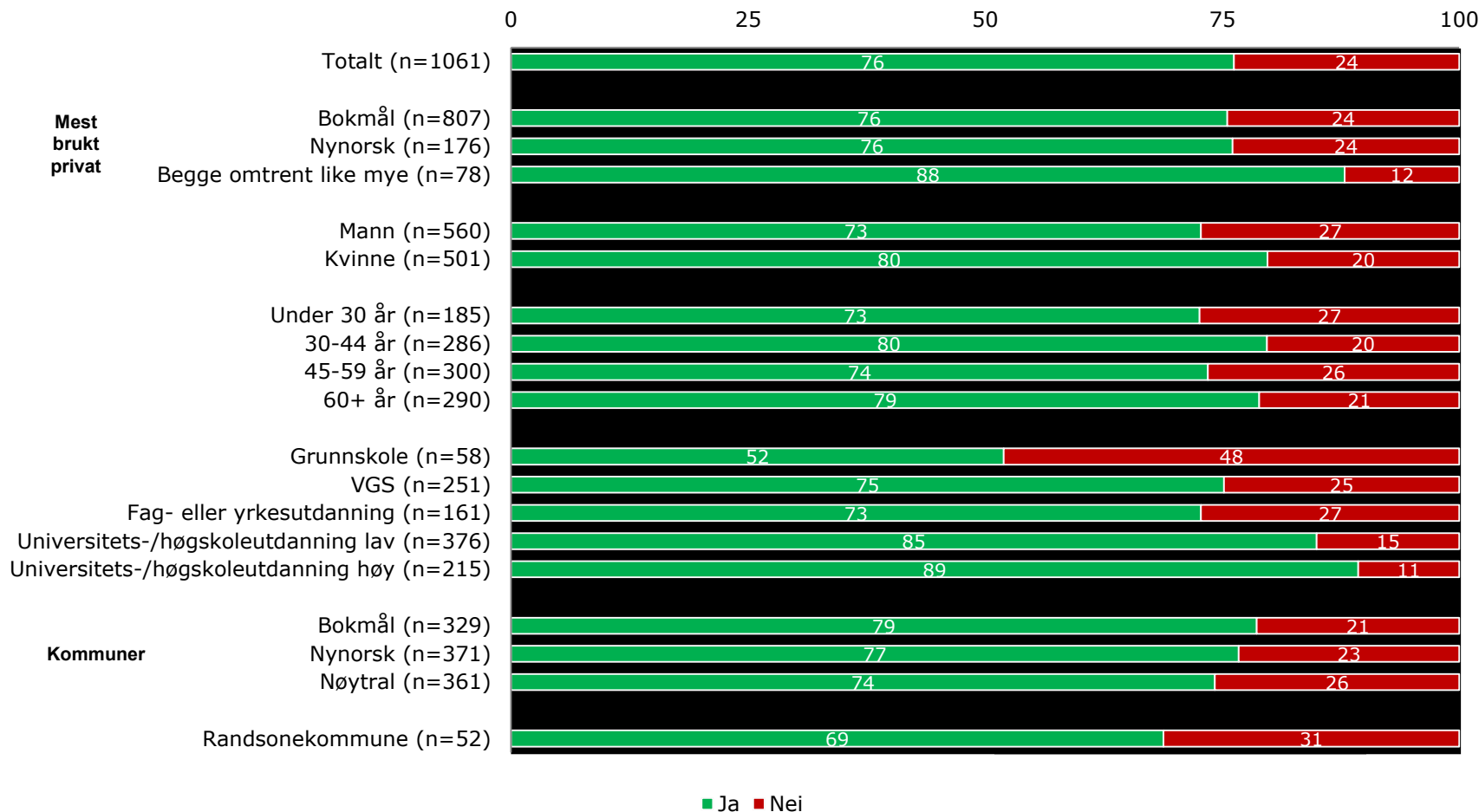
Hvilken målform ville du, som privatperson, brukt i ... et brev til en stor, nasjonal servicebedrift, f.eks. Telenor?

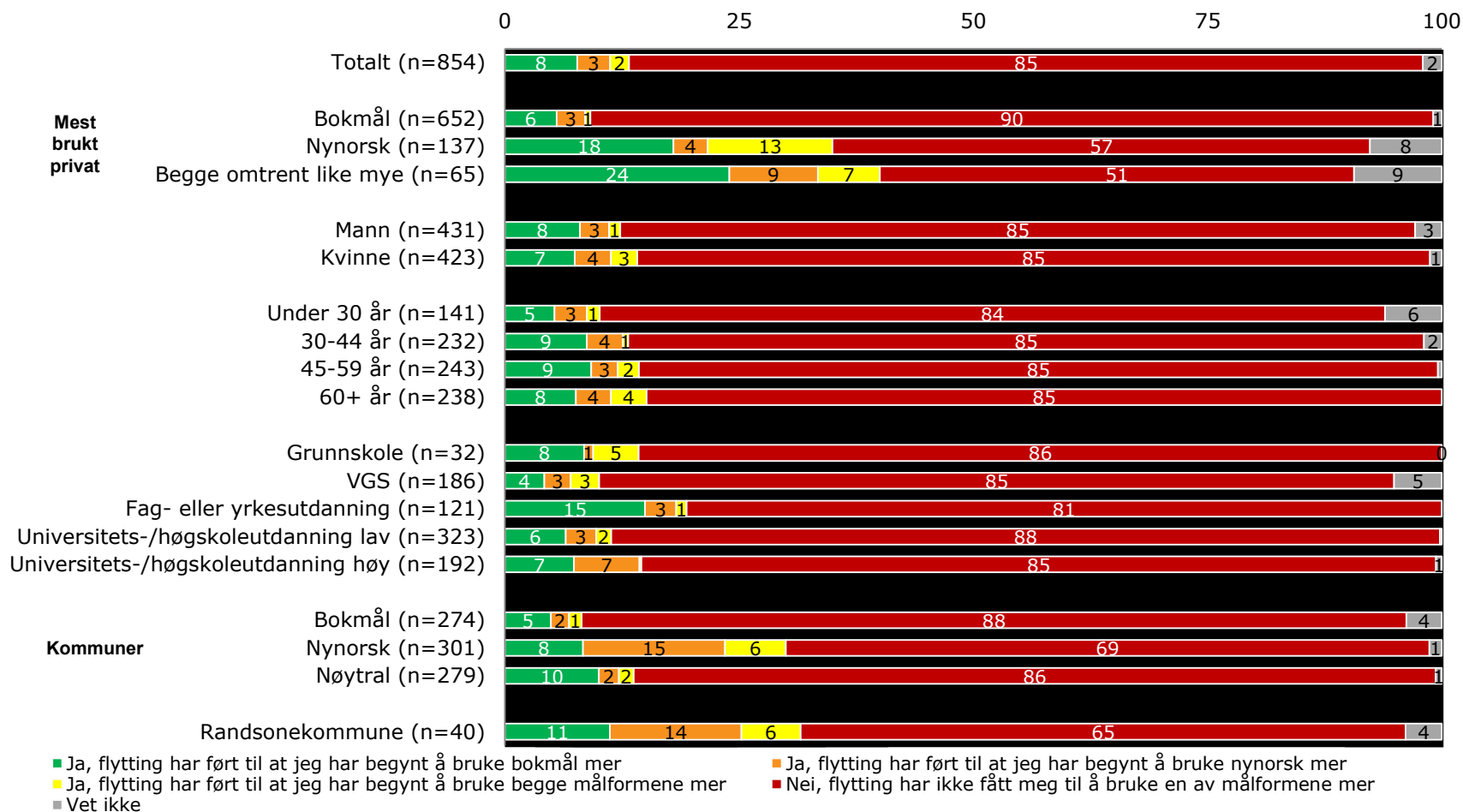
76 prosent av befolkningen har flyttet fra en kommune til en annen.

Har du noen gang flyttet fra en kommune til en annen?

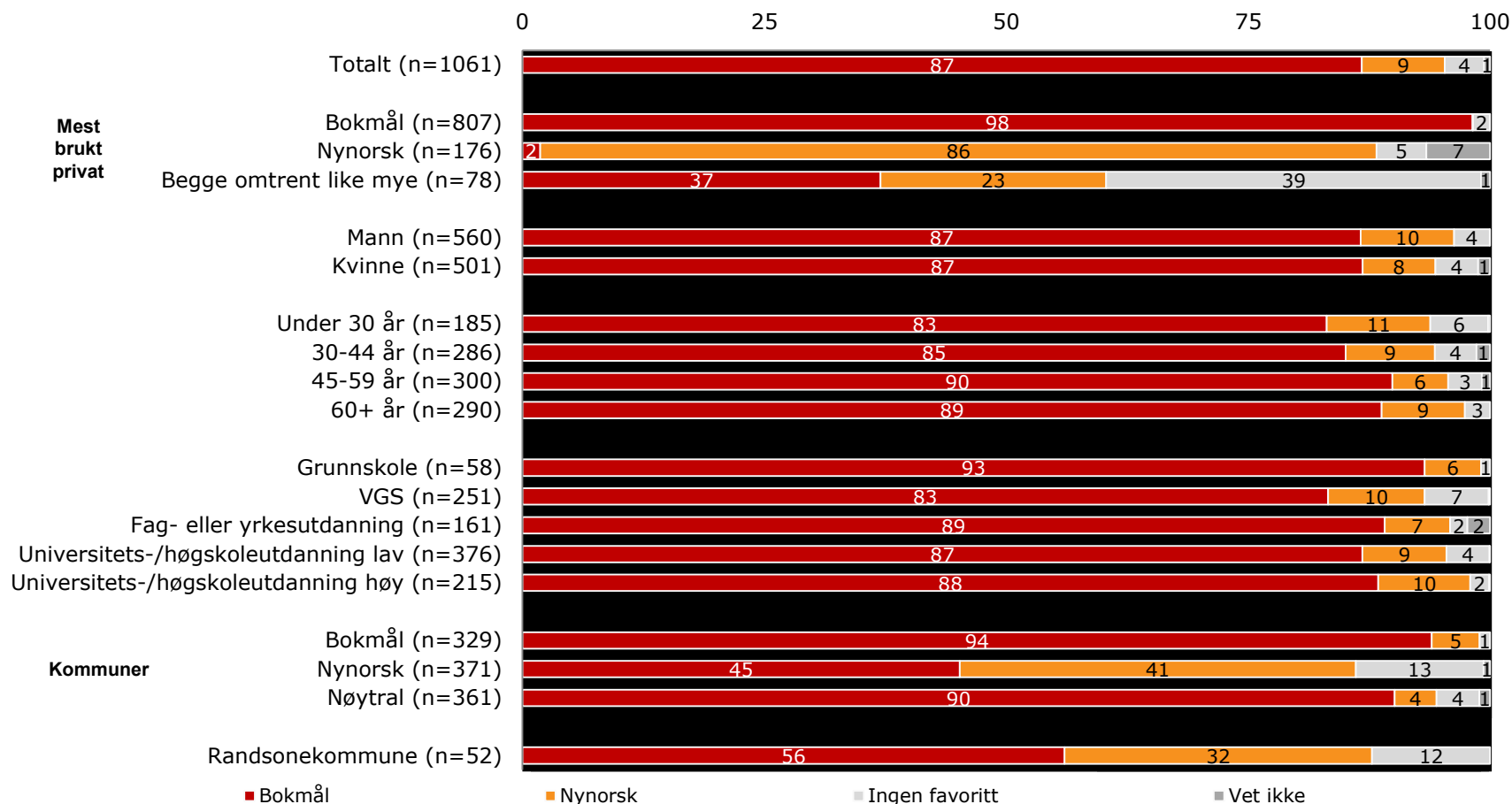
85 prosent av befolkningen som har flyttet fra en kommune til en annen har ikke begynt å bruke en av målformene mer som konsekvens. En større andel av de som hovedsakelig bruker nynorsk, eller begge målformene, har begynt å bruke bokmål og begge målformene mer.

Har flytting ført til at du har begynt å bruke en av målformene mer enn du gjorde før?

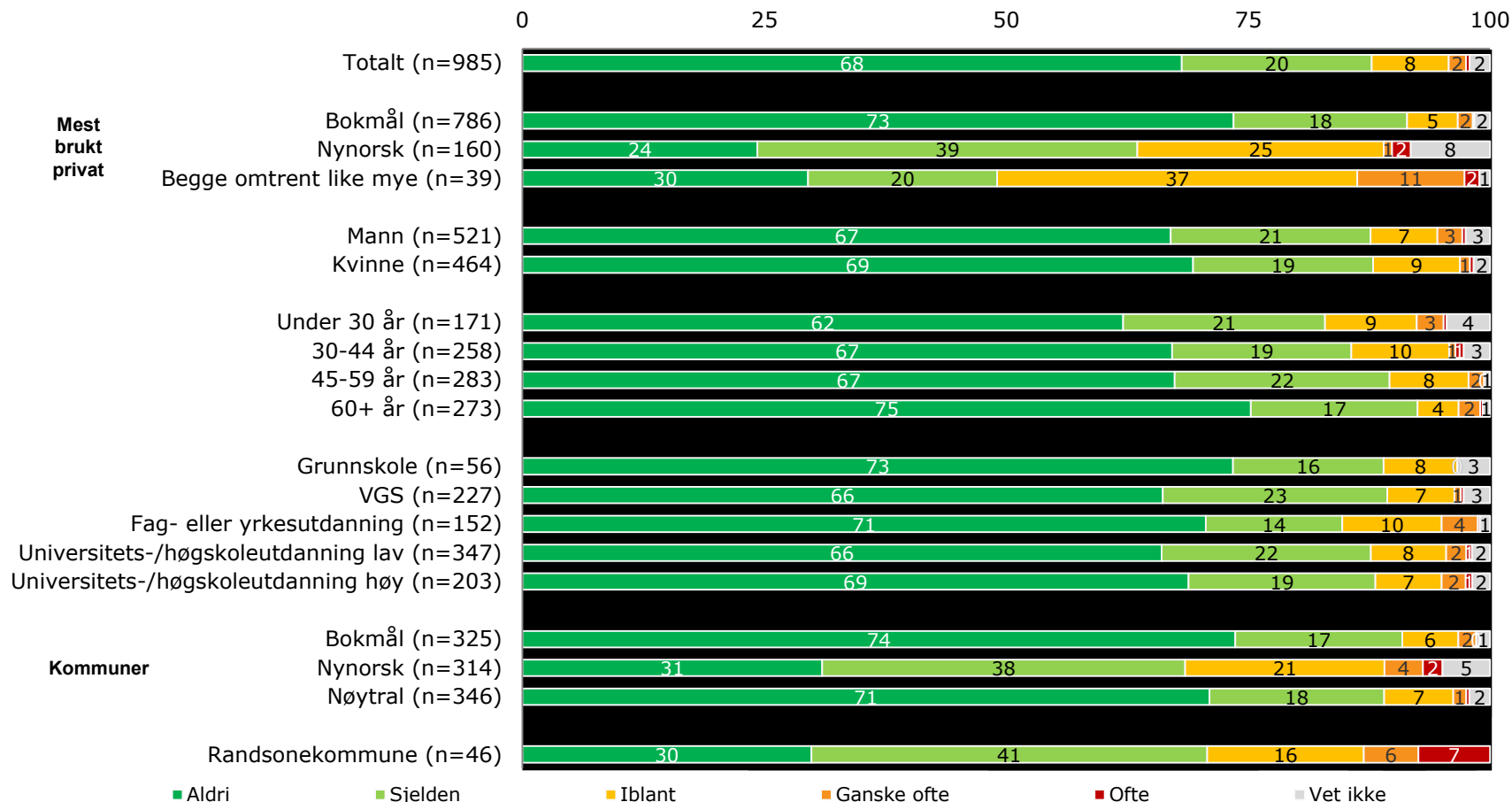
87 prosent av befolkningen foretrekker å bruke bokmål. Kun 45 prosent av innbyggere i nynorskkommuner foretrekker det samme. Omtrent like mange foretrekker nynorsk i de samme kommunene.

Hvilken målform foretrekker du å bruke?

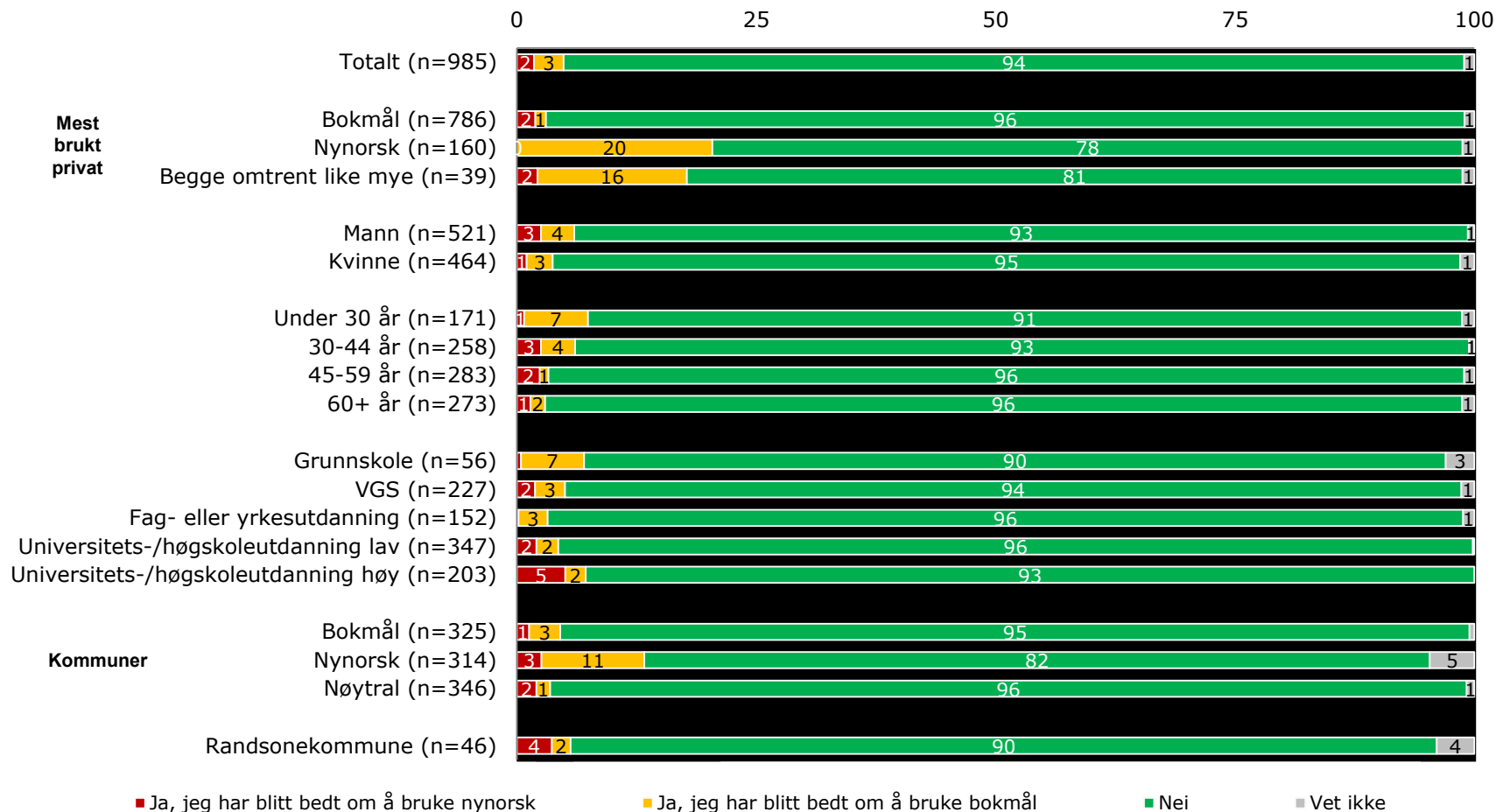
30 prosent av befolkningen sier at de har brukt en annen målform enn den de foretrekker, uten at det er noe de må. Nesten ingen sier at dette skjer ofte. Det er oftere tilfellet for de som bruker mest nynorsk eller begge målformene i private sammenhenger. Likevel skjer det relativt sjeldent.

I private sammenhenger, hvor ofte har du brukt en annen målform enn den du foretrekker, men uten at det er noe du må?

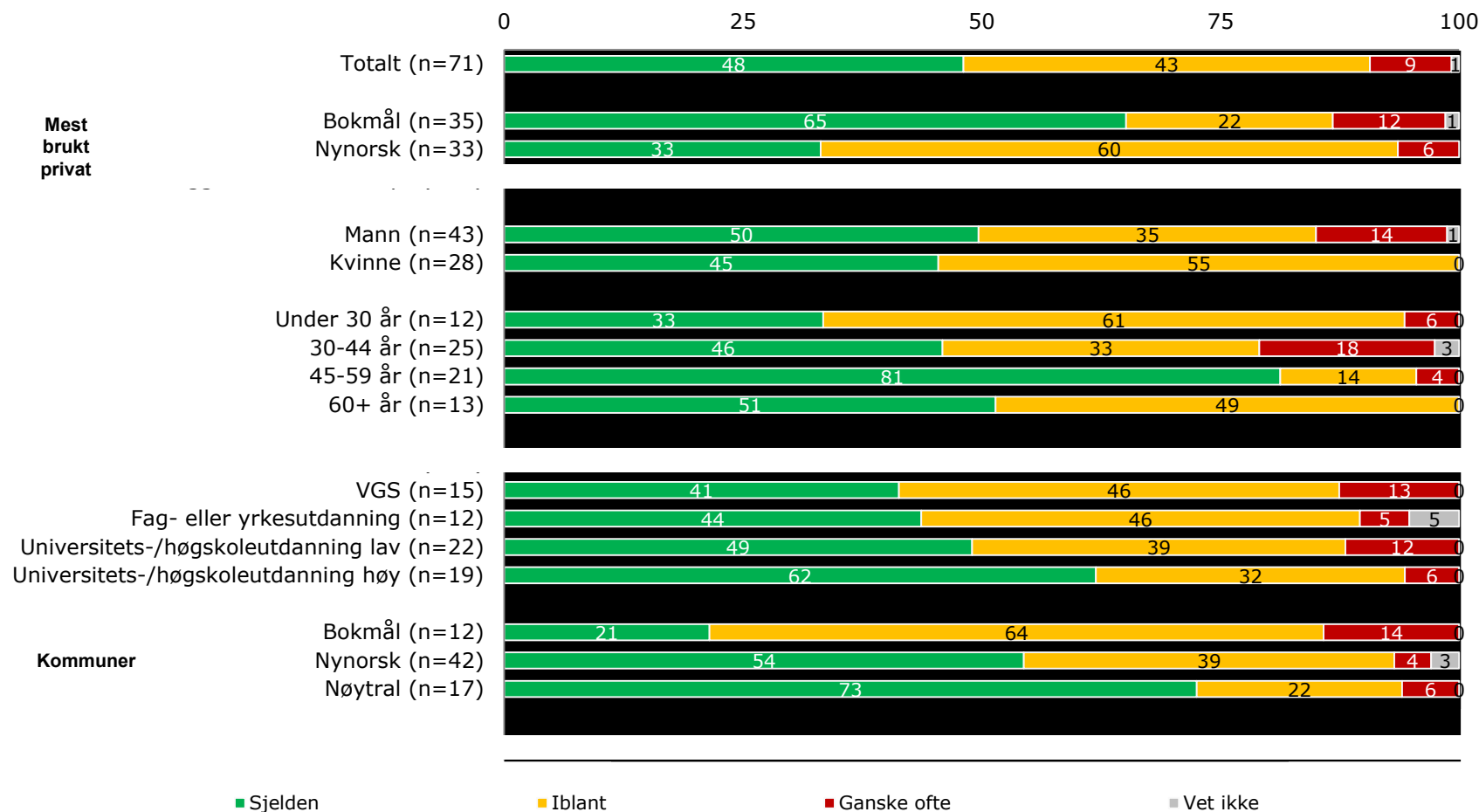
Så og si ingen i befolkningen har opplevd at andre har bedt dem benytte en annen målform enn den de foretrekker. Det er derimot tilfellet for omtrent 20 prosent av de som hovedsakelig bruker nynorsk eller begge målformer, privat. Disse har blitt bedt om å bruke bokmål.

I private sammenhenger, har du noen gang opplevd at andre har bedt deg om å bruke en annen målform enn den du foretrekker?

Blant de som har blitt bedt om å bruke en annen målform enn den de foretrekker, er det en indikasjon på at det har hendt noe oftere blant de som bruker nynorsk privat. NB: få respondenter.

Hvor ofte har dette skjedd?

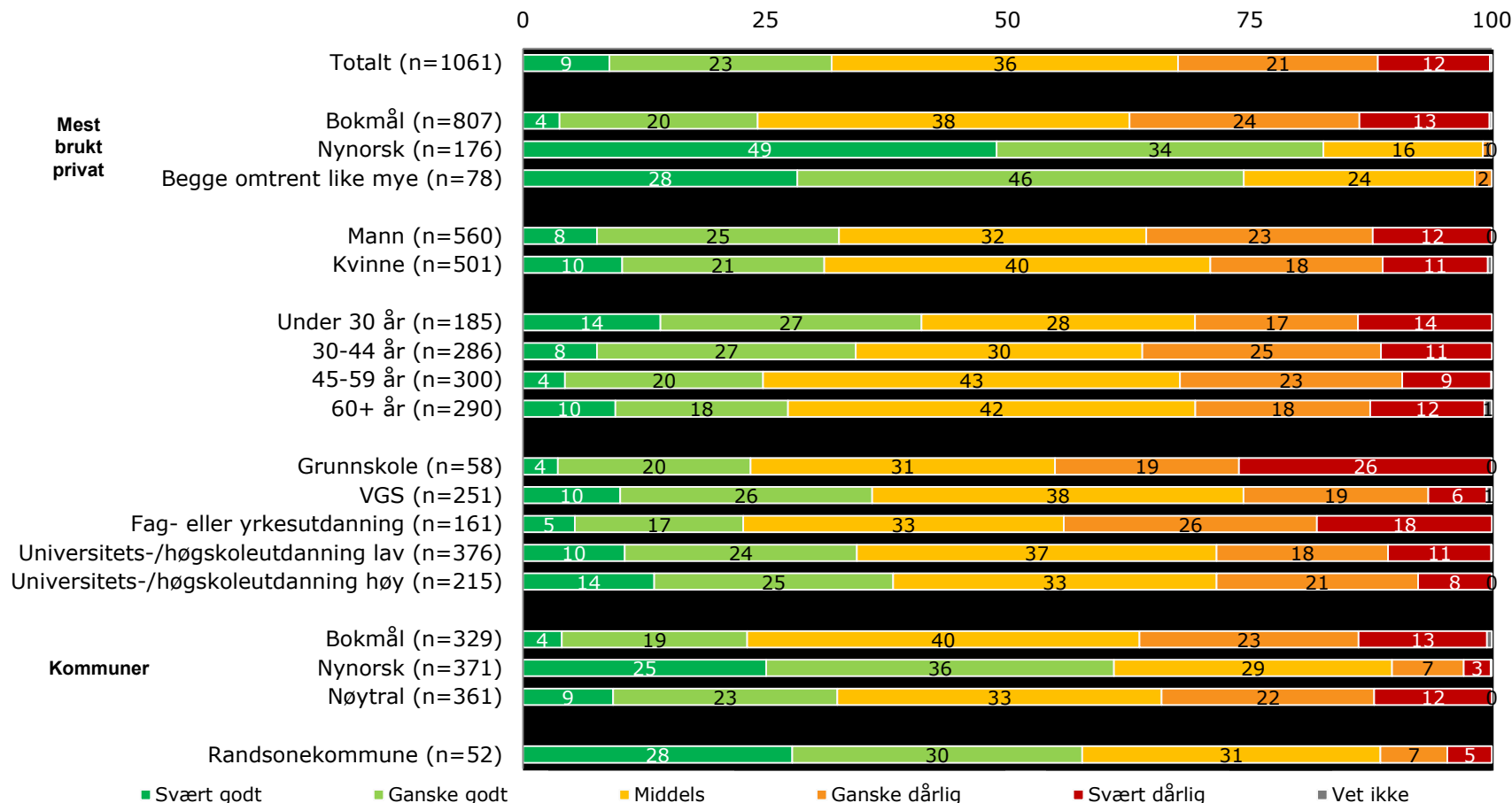
3.2

Kompetanse om målform

32 prosent av befolkningen mener at de kan nynorsk godt. 36 prosent sier at de er middels gode i nynorsk. 24 prosent av de som bruker bokmål mest mener de er gode i nynorsk. Til sammenligning mener 83 prosent av de som bruker nynorsk mest det samme.

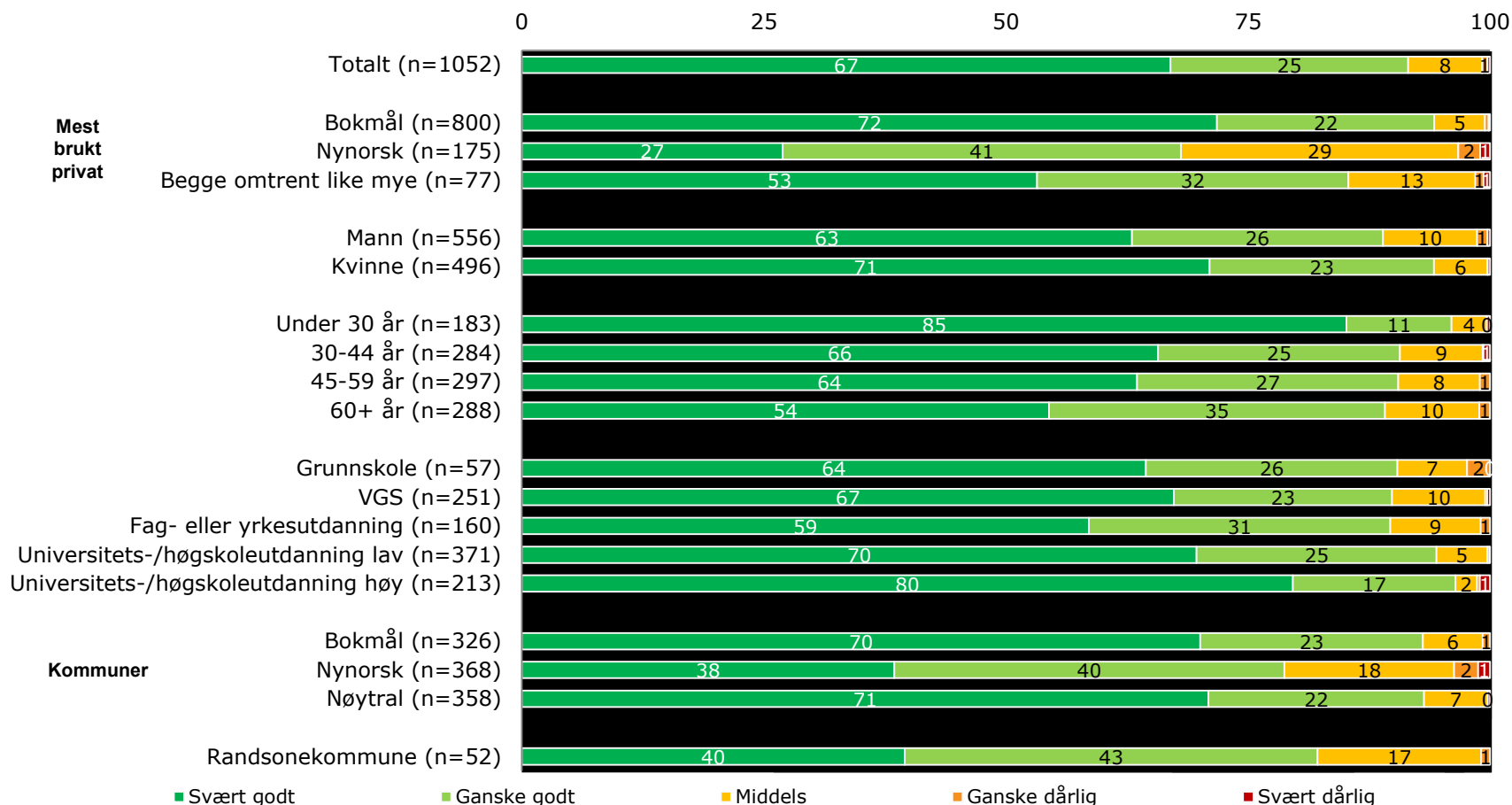
Hvor godt eller dårlig mener du selv at du kan nynorsk?

92 prosent av befolkningen mener at de kan bokmål godt. 68 prosent av de som bruker nynorsk mest privat, sier det samme.

Hvor godt eller dårlig mener du selv at du kan bokmål?

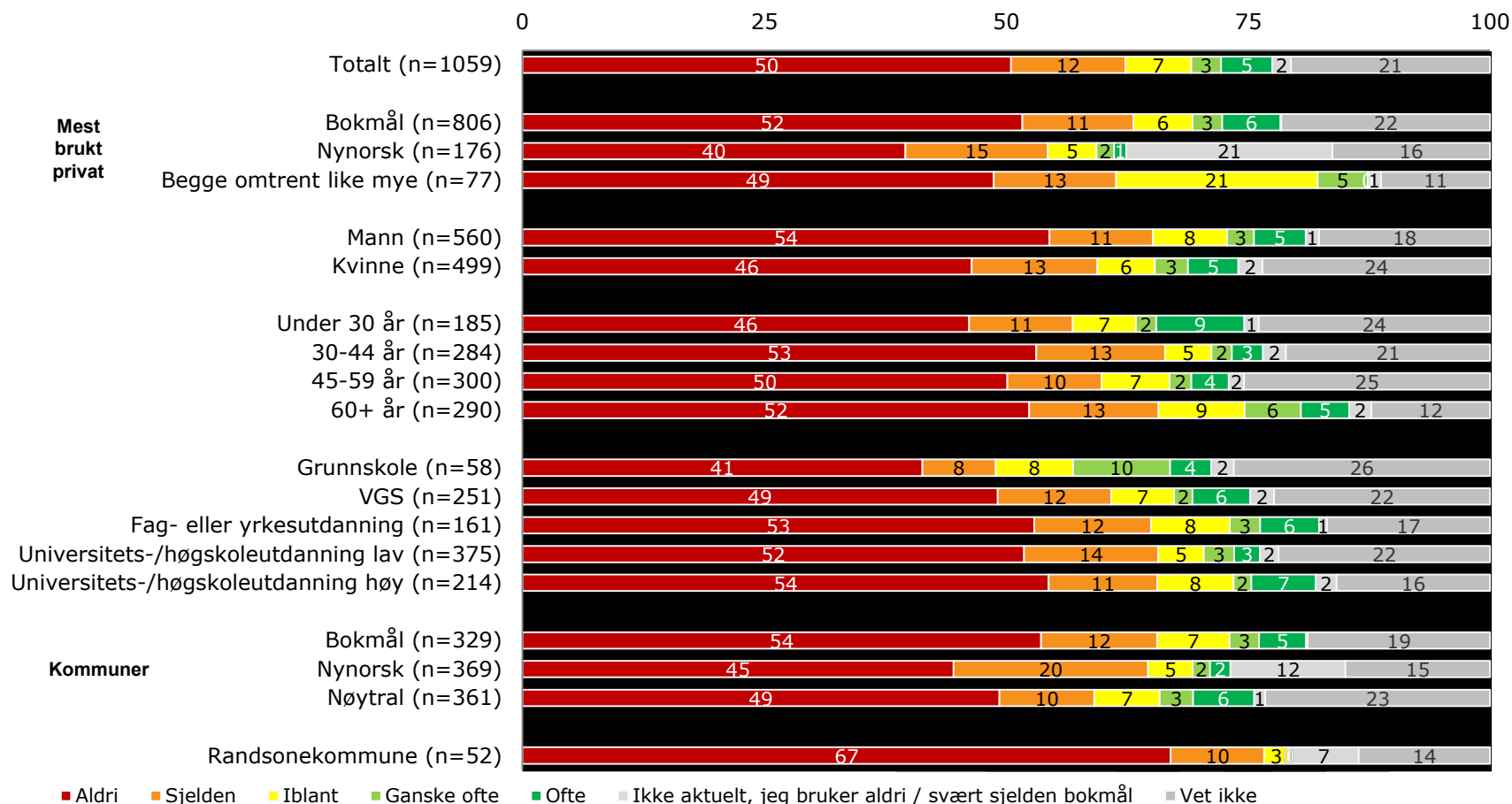
3.3

Reaksjoner på bruk av målform

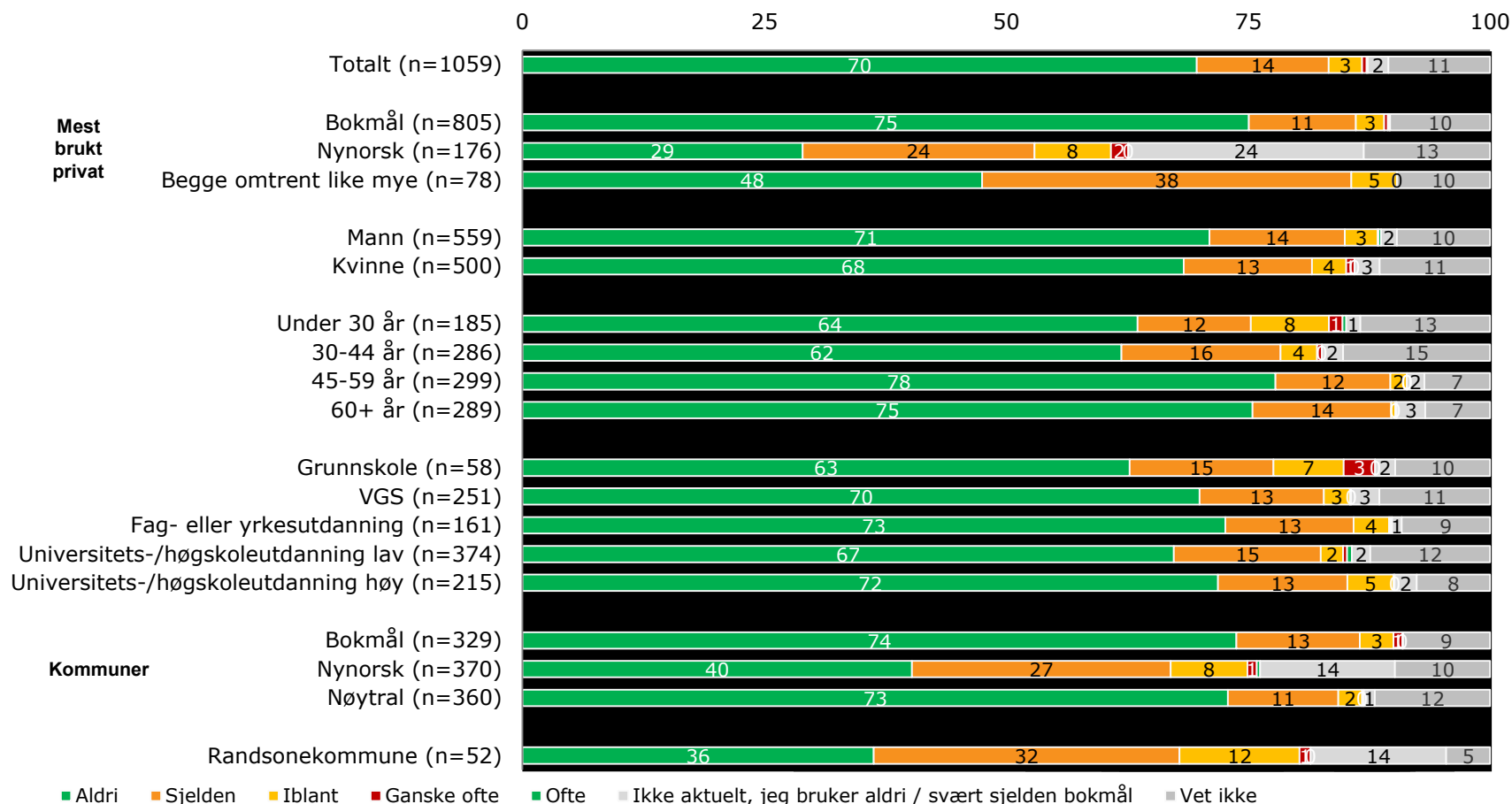
27 prosent av befolkningen oppgir at de har fått positive reaksjoner på å ha brukt bokmål. Andelen er noe lavere blant innbyggere i randsonekommuner. En stor andel (rundt 20 prosent) sier at de ikke vet. Basert på tilbakemeldinger på spørreundersøkelsen, kan det være et tegn på at det ikke oppleves som relevant å få spesifikke reaksjoner på sin målform. Dette gjelder også påfølgende spørsmål.

Hvor ofte har du opplevd å få positive reaksjoner på å ha brukt bokmål?

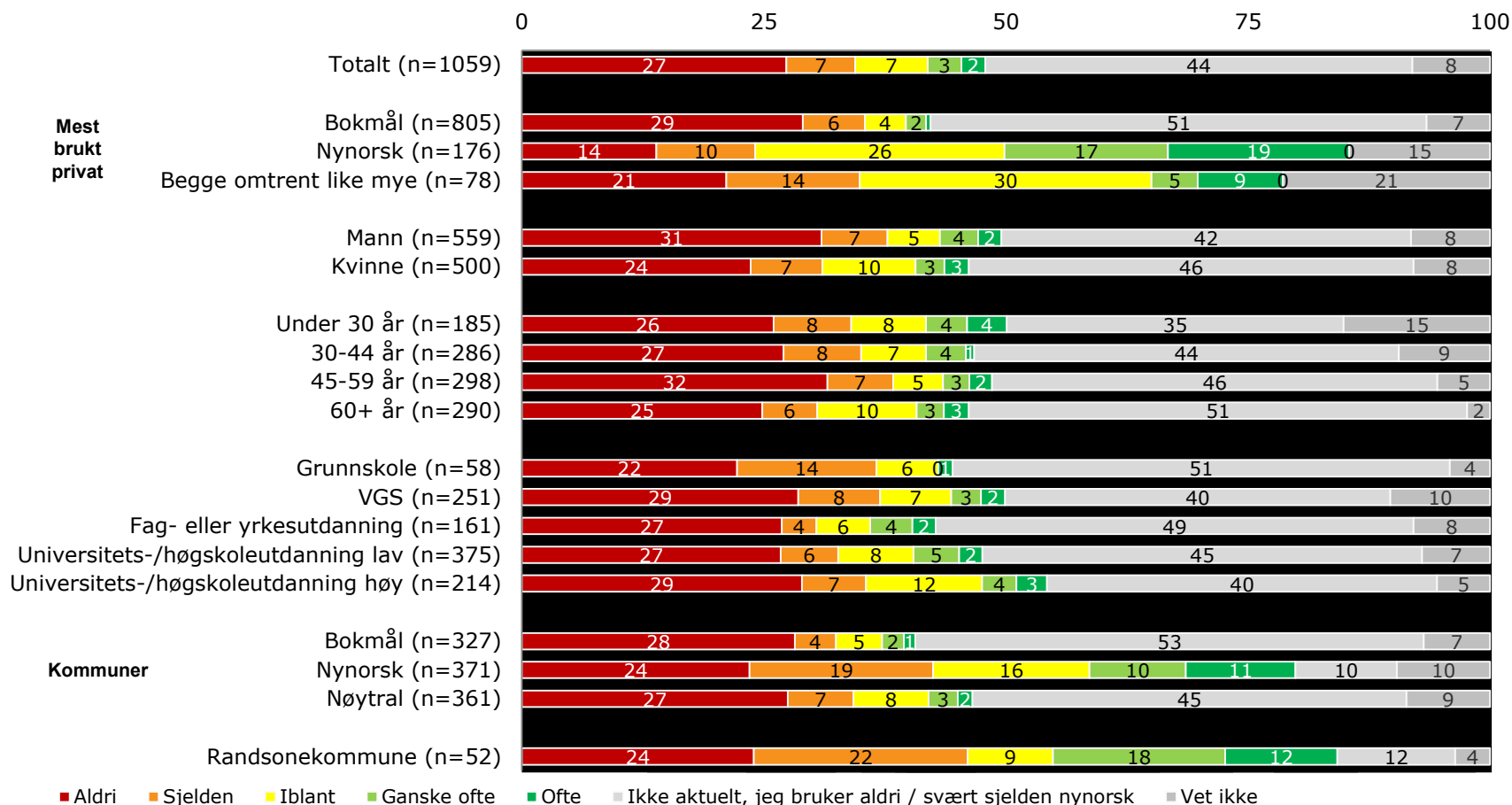
70 prosent av befolkningen sier at de aldri har fått negative reaksjoner på å ha brukt bokmål. Kun 17 prosent sier at de har fått negative reaksjoner. Andelen som har fått negative reaksjoner er noe større blant de som primært bruker nynorsk eller begge målformer i private sammenhenger.

Hvor ofte har du opplevd å få negative reaksjoner på å ha brukt bokmål?

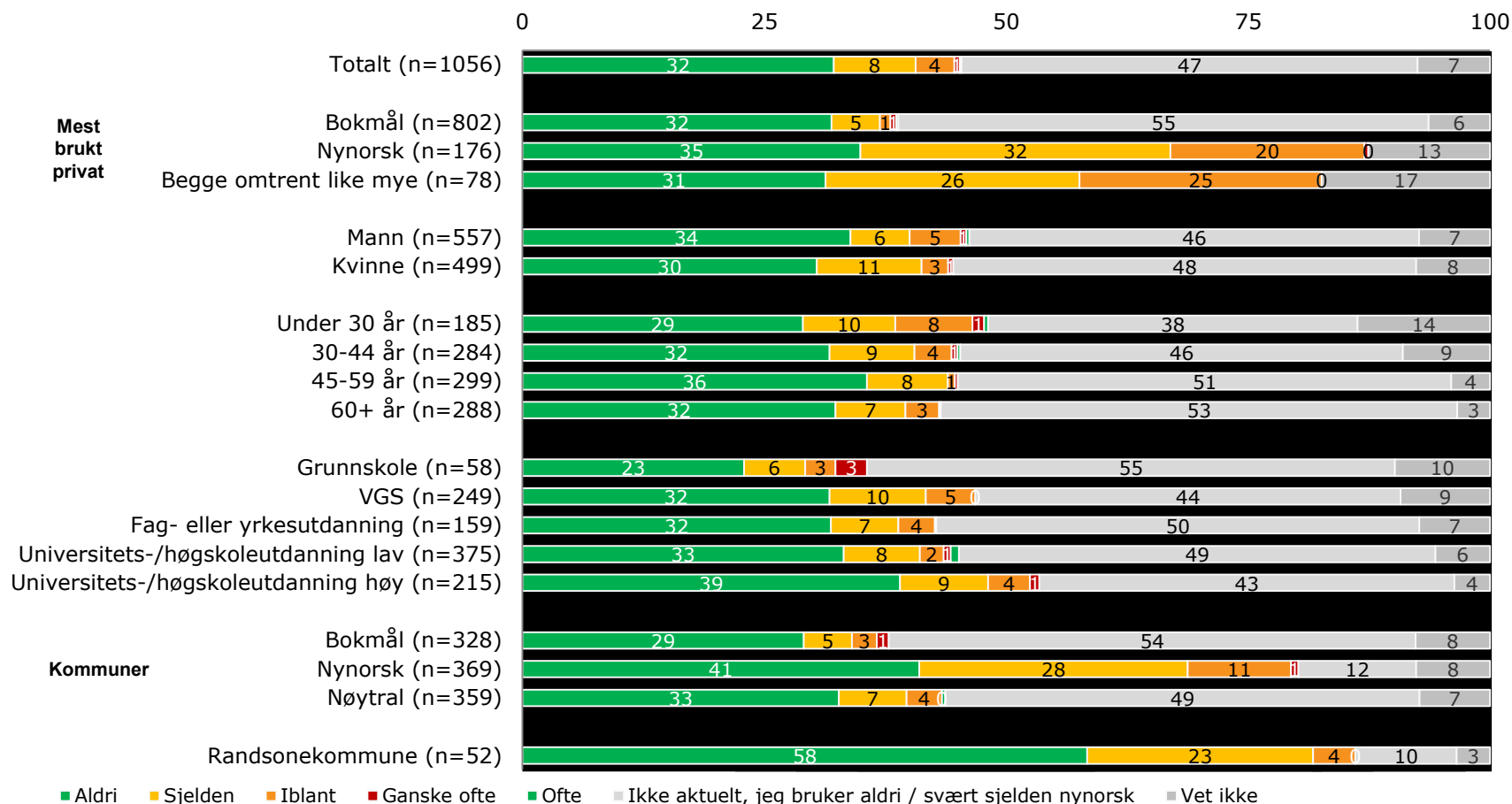
19 prosent av befolkningen sier at de har fått positive reaksjoner på å ha brukt nynorsk. Både andelen som oppgir at de har fått positive reaksjoner, og hvor hyppig dette skjer, er langt større blant de som bruker mest nynorsk eller begge målformer i private sammenhenger.

Hvor ofte har du opplevd å få positive reaksjoner på å ha brukt nynorsk?

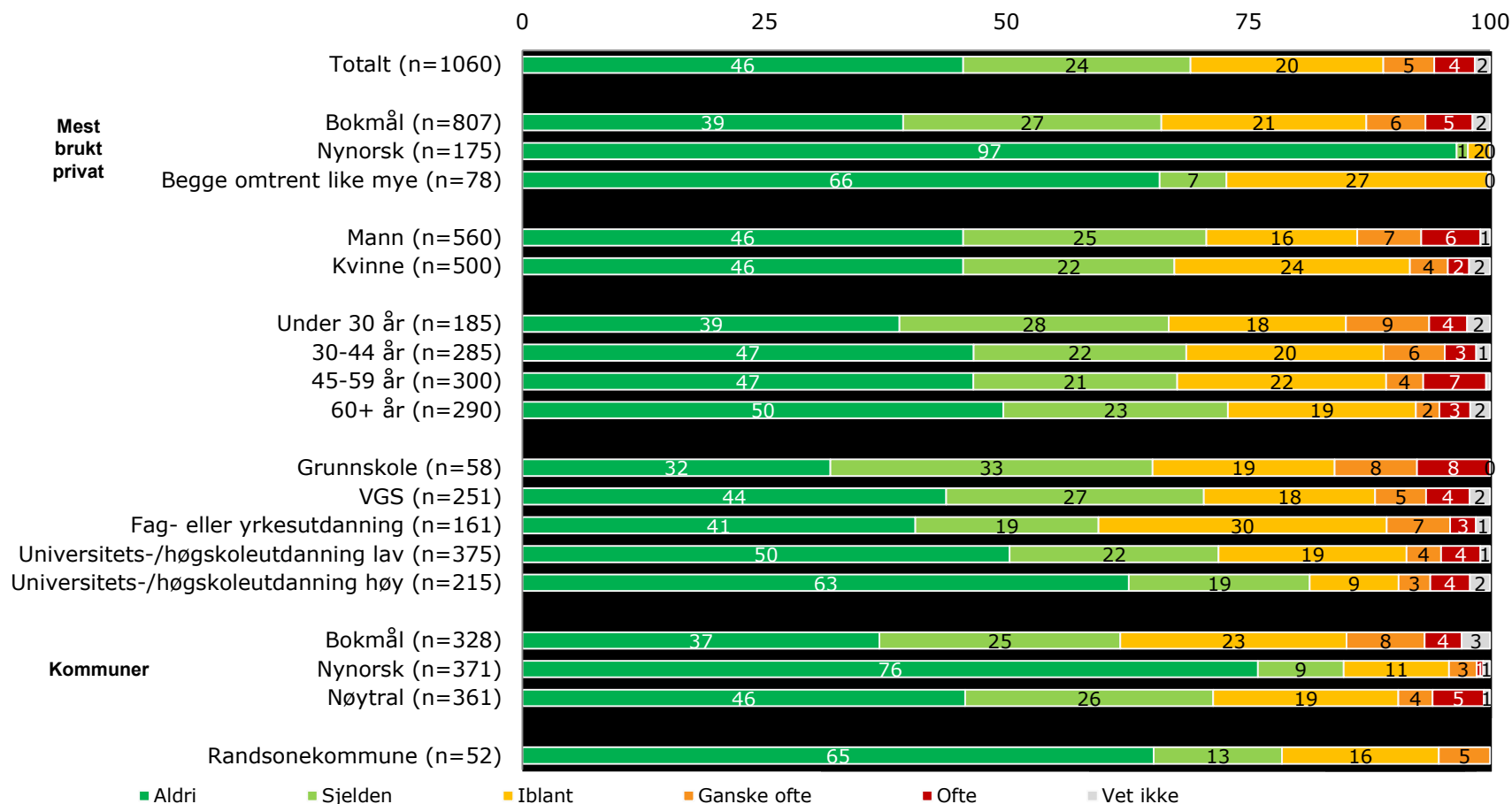
Kun 13 prosent av befolkningen har opplevd å få negative reaksjoner på å ha brukt nynorsk. Andelen er langt høyere blant de som bruker mest nynorsk eller begge målformer, men ingen av disse sier at det har skjedd ofte.

Hvor ofte har du opplevd å få negative reaksjoner på å ha brukt nynorsk?

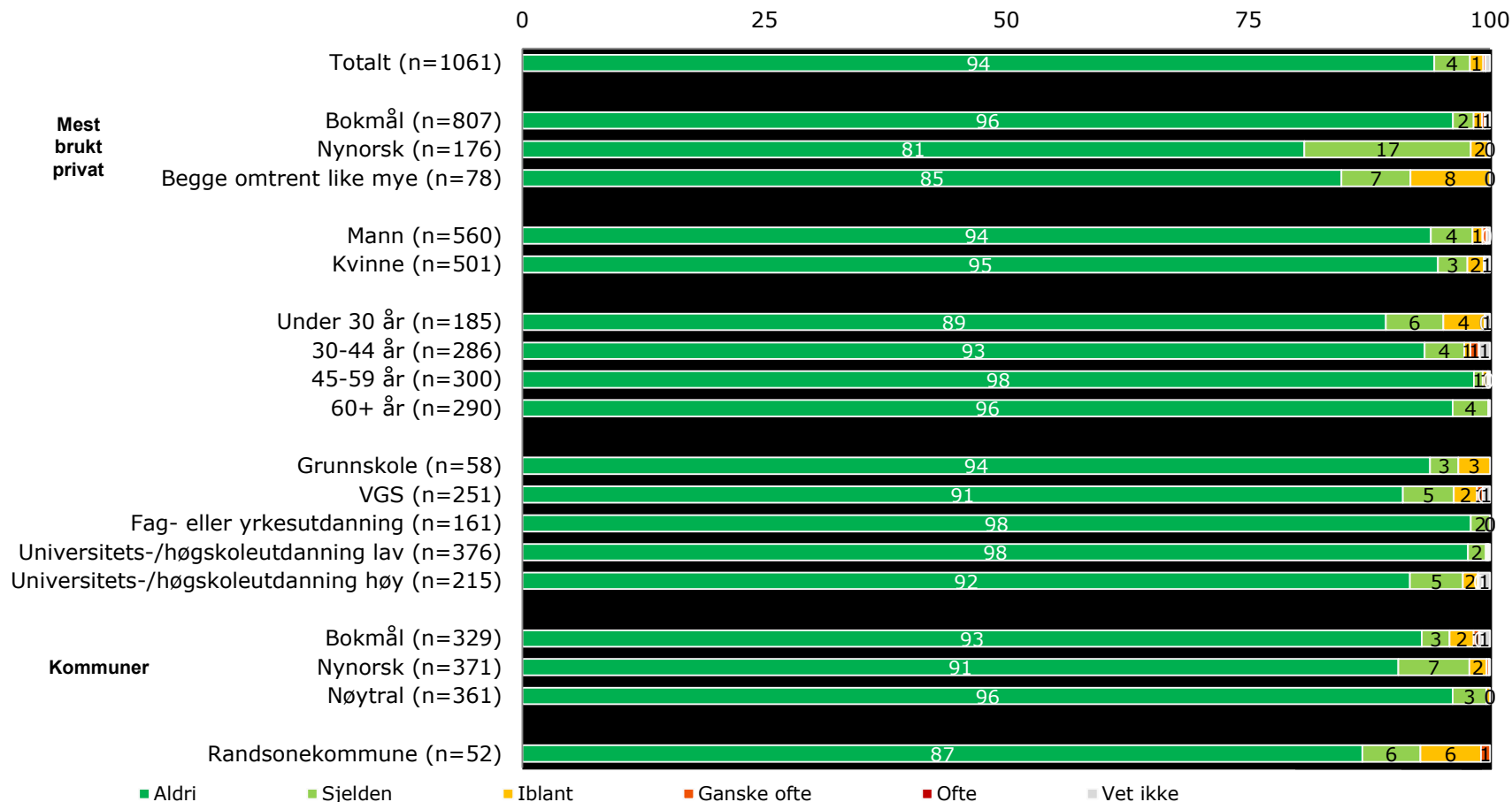
53 prosent av befolkningen sier at de har latt være å lese noe fordi det står på nynorsk. Likevel har ikke dette skjedd ofte. Andelen som har unnlatt å lese noe fordi det står på nynorsk synker med utdanning.

Hvor ofte har du latt være å lese noe fordi det står på nynorsk?

Så å si ingen har unnlatt å lese noe fordi det står på bokmål. Likevel sier 19 prosent av de som bruker mest nynorsk at de har unnlatt å lese noe fordi det står på bokmål. Nesten alle disse sier at det sjelden har skjedd.

Hvor ofte har du latt være å lese noe fordi det står på bokmål?

Kva målform brukar du mest privat? / Hvilken målform bruker du mest privat?

Hvor ofte blir du oppmuntret til å bruke både bokmål og nynorsk i jobben?

Opplever du at lederen din er opptatt av at arbeidsplassen din skal bruke begge målformene, i tråd med reglene i lov om målbruk i offentlig teneste (målloven)? Målloven sier blant annet at sentrale statsorgan skal bruke minst 25 % av hver av målformene i e

Hvilken målform bruker du på jobben når du kan velge selv?

Alder

Hva er din høyeste fullførte skolegang?

Hva slags stilling har du?

Antall år i nåværende stilling

Hvor ofte blir du bedt spesielt om å skrive noe på bokmål på jobben?

Hvor ofte blir du bedt spesielt om å skrive noe på nynorsk på jobben?

Er du kvinne eller mann?

	Totalt	Kva målform brukar du mest privat? / Hvilken målform bruker du mest privat?
	Totalt (n=1788)	Nynorsk (n=118)
Nynorsk	7	100
Bokmål	90	0
Begge	4	0
	Totalt (n=1788)	Nynorsk (n=118)
Aldri	32	27
Sjelden	35	33
Iblant	23	19
Ganske ofte	5	12
Ofte	3	8
Vet ikke	2	1
	Totalt (n=1788)	Nynorsk (n=118)
Aldri	19	24
Sjelden	22	19
Iblant	25	18
Ganske ofte	14	14
Ofte	15	20
Vet ikke	6	5
	Totalt (n=1788)	Nynorsk (n=118)
Nynorsk	5	61
Bokmål	90	15
Det varierer	5	24
	Totalt (n=1788)	Nynorsk (n=118)
15-29 år	9	14
30-44 år	40	42
45-59 år	38	34
60 år+	13	11
	Totalt (n=1788)	Nynorsk (n=118)
Grunnskoleutdanning (inntil 10-årig grunnskole, 7-årig folkeskole eller lignende)		1
Videregående utdanning (allmennfag/studiespesialisering, yrkesfag eller annet)	3	3
Fagutdanning etter videregående skole eller fagskole	3	1

Universitets-/høgskoleutdanning inntil 4 år	16	14
Universitets-/høgskoleutdanning over 4 år	77	81
	Totalt (n=1788)	Nynorsk (n=118)
Leder	4	3
Mellomleder	11	11
Saksbehandler	64	63
Annen administrativ stilling	12	14
Forsknings-/undervisningsstilling	1	1
Annen type stilling	9	8
	Totalt (n=1788)	Nynorsk (n=118)
0-4 år i stillingen	45	58
5-9 år i stillingen	30	26
>10 år i stillingen	24	16
	Totalt (n=1788)	Nynorsk (n=118)
Aldri	65	29
Sjelden	14	34
Iblant	6	14
Ganske ofte	2	6
Ofte	9	13
Vet ikke	4	4
	Totalt (n=1788)	Nynorsk (n=118)
Aldri	35	24
Sjelden	32	36
Iblant	27	27
Ganske ofte	4	8
Ofte	1	3
Vet ikke	2	2
	Totalt (n=1788)	Nynorsk (n=118)
Kvinne	55	56
Mann	45	44

		Er du kvinne eller mann?		Alder
--	--	--------------------------	--	-------

Bokmål (n=1602)	Begge (n=68)		Kvinne (n=976)	Mann (n=812)	15-29 år (n=164)	
	0	0		7	6	10
	100	0		89	90	87
	0	100		4	4	3

Bokmål (n=1602)	Begge (n=68)		Kvinne (n=976)	Mann (n=812)	15-29 år (n=164)	
	33	29		30	36	45
	35	24		36	32	29
	23	25		23	23	12
	4	12		6	5	4
	3	7		3	3	5
	2	3		2	1	4

Bokmål (n=1602)	Begge (n=68)		Kvinne (n=976)	Mann (n=812)	15-29 år (n=164)	
	18	26		17	22	24

	22	25		22	21	18
	26	13		24	25	18
	14	10		14	14	12
	14	24		16	14	13
	6	1		7	5	15

Bokmål (n=1602)	Begge (n=68)		Kvinne (n=976)	Mann (n=812)	15-29 år (n=164)	
		15		5	5	8
	98	41		91	90	88
	2	44		5	5	4

Bokmål (n=1602)	Begge (n=68)		Kvinne (n=976)	Mann (n=812)	15-29 år (n=164)	
	9	7		11	7	100
	40	26		42	37	0
	39	44		38	39	0
	12	22		9	17	0

Bokmål (n=1602)	Begge (n=68)		Kvinne (n=976)	Mann (n=812)	15-29 år (n=164)	
		0				1
	3	4		5	2	4
	3	1		3	2	1

	17	18		16	17		13
	77	76		76	79		81
Bokmål (n=1602)	Begge (n=68)		Kvinne (n=976)	Mann (n=812)			15-29 år (n=164)
	4	7		3	5		0
	10	16		9	12		0
	65	49		64	63		69
	12	16		14	9		10
	1	1		1	1		2
	9	10		9	9		20
Bokmål (n=1602)	Begge (n=68)		Kvinne (n=976)	Mann (n=812)			15-29 år (n=164)
	45	41		47	44		98
	31	28		32	29		2
	24	31		21	27		1
Bokmål (n=1602)	Begge (n=68)		Kvinne (n=976)	Mann (n=812)			15-29 år (n=164)
	68	53		64	67		63
	12	24		14	14		10
	5	4		5	7		4
	2	4		2	2		4
	9	4		11	8		11
	4	10		5	3		9
Bokmål (n=1602)	Begge (n=68)		Kvinne (n=976)	Mann (n=812)			15-29 år (n=164)
	36	29		33	37		51
	32	28		32	31		21
	27	32		27	26		19
	3	4		4	3		3
	1	0		2	1		1
	1	6		2	1		5
Bokmål (n=1602)	Begge (n=68)		Kvinne (n=976)	Mann (n=812)			15-29 år (n=164)
	54	56		100	0		63
	46	44		0	100		37

				Antall år i nåværende stilling		
30-44 år (n=712)	45-59 år (n=687)	60 år+ (n=225)		0-4 år i stillingen (n=813)	5-9 år i stillingen (n=543)	>10 år i stillingen (n=432)
7	6	6		8	6	4
91	90	88		88	91	91
3	4	7		3	3	5
30-44 år (n=712)	45-59 år (n=687)	60 år+ (n=225)		0-4 år i stillingen (n=813)	5-9 år i stillingen (n=543)	>10 år i stillingen (n=432)
33	29	31		36	29	29
34	36	36		33	35	37
20	28	27		20	25	27
7	4	3		6	6	4
4	2	2		4	3	2
2	2	1		2	1	2
30-44 år (n=712)	45-59 år (n=687)	60 år+ (n=225)		0-4 år i stillingen (n=813)	5-9 år i stillingen (n=543)	>10 år i stillingen (n=432)
21	16	17		20	17	18
23	21	23		20	23	23
20	30	28		22	26	28
14	13	17		14	13	14
16	16	11		16	16	12
6	4	4		8	4	3
30-44 år (n=712)	45-59 år (n=687)	60 år+ (n=225)		0-4 år i stillingen (n=813)	5-9 år i stillingen (n=543)	>10 år i stillingen (n=432)
5	4	5		6	4	3
90	91	91		88	92	93
5	5	4		6	3	4
30-44 år (n=712)	45-59 år (n=687)	60 år+ (n=225)		0-4 år i stillingen (n=813)	5-9 år i stillingen (n=543)	>10 år i stillingen (n=432)
0	0	0		20	1	
100	0	0		49	48	12
0	100	0		27	42	56
0	0	100		5	9	32
30-44 år (n=712)	45-59 år (n=687)	60 år+ (n=225)		0-4 år i stillingen (n=813)	5-9 år i stillingen (n=543)	>10 år i stillingen (n=432)
0	1				1	
1	5	4		2	2	6
1	3	6		2	2	5

	15	19	16		15	18	18
	82	72	73		81	78	70
30-44 år (n=712)	45-59 år (n=687)	60 år+ (n=225)		0-4 år i stillingen (n=813)	5-9 år i stillingen (n=543)	>10 år i stillingen (n=432)	
	2	7	4		5	4	2
	8	16	12		8	14	11
	70	56	65		62	64	67
	12	14	8		12	12	13
		1	1		1	1	1
	8	6	10		11	6	7
30-44 år (n=712)	45-59 år (n=687)	60 år+ (n=225)		0-4 år i stillingen (n=813)	5-9 år i stillingen (n=543)	>10 år i stillingen (n=432)	
	56	31	16		100	0	0
	37	33	23		0	100	0
	7	35	61		0	0	100
30-44 år (n=712)	45-59 år (n=687)	60 år+ (n=225)		0-4 år i stillingen (n=813)	5-9 år i stillingen (n=543)	>10 år i stillingen (n=432)	
	68	65	58		69	65	58
	12	16	16		11	15	17
	4	6	10		4	6	9
	2	2	2		2	2	3
	10	8	10		9	9	9
	4	3	4		4	3	4
30-44 år (n=712)	45-59 år (n=687)	60 år+ (n=225)		0-4 år i stillingen (n=813)	5-9 år i stillingen (n=543)	>10 år i stillingen (n=432)	
	36	32	29		41	30	29
	29	34	40		27	35	36
	26	29	28		23	29	30
	4	4	2		3	5	3
	3	1			2	1	1
	2	1	1		3	1	1
30-44 år (n=712)	45-59 år (n=687)	60 år+ (n=225)		0-4 år i stillingen (n=813)	5-9 år i stillingen (n=543)	>10 år i stillingen (n=432)	
	58	54	39		56	57	48
	42	46	61		44	43	52

Høyest fullført utdanning					Nåværende stilling
		Universitet/høg skole lav (n=294)	Universitet/høg skole høy (n=1383)		
VGS eller lavere (n=65)	Fagskole (n=46)			Leder/Mellomleder (n=259)	
8	2	6	7	7	
88	96	90	89	87	
5	2	4	4	6	
		Universitet/høg skole lav (n=294)	Universitet/høg skole høy (n=1383)		
VGS eller lavere (n=65)	Fagskole (n=46)			Leder/Mellomleder (n=259)	
45	48	37	30	18	
26	28	34	35	37	
20	24	18	24	33	
6	0	4	6	6	
3	0	4	3	5	
0	0	2	2	1	
		Universitet/høg skole lav (n=294)	Universitet/høg skole høy (n=1383)		
VGS eller lavere (n=65)	Fagskole (n=46)			Leder/Mellomleder (n=259)	
26	17	21	18	11	
11	22	24	21	22	
25	30	23	25	31	
6	11	11	15	15	
25	4	16	15	18	
8	15	5	6	2	
		Universitet/høg skole lav (n=294)	Universitet/høg skole høy (n=1383)		
VGS eller lavere (n=65)	Fagskole (n=46)			Leder/Mellomleder (n=259)	
2	2	4	5	3	
95	98	92	89	90	
3	0	4	5	7	
		Universitet/høg skole lav (n=294)	Universitet/høg skole høy (n=1383)		
VGS eller lavere (n=65)	Fagskole (n=46)			Leder/Mellomleder (n=259)	
12	2	7	10	0	
15	17	36	42	27	
55	50	44	36	60	
17	30	12	12	13	
		Universitet/høg skole lav (n=294)	Universitet/høg skole høy (n=1383)		
VGS eller lavere (n=65)	Fagskole (n=46)			Leder/Mellomleder (n=259)	
11	0	0	0	0	
89	0	0	0		
0	100	0	0	1	

	0	0	100	0	13
	0	0	0	100	86
			Universitet/høg skole lav (n=294)	Universitet/høg skole høy (n=1383)	
VGS eller lavere (n=65)	Fagskole (n=46)				Leder/Mellomleder (n=259)
	0	0	3	4	27
	2	4	9	12	73
	40	33	43	70	0
	43	43	30	6	0
	0	0	0	1	0
	15	20	15	7	0
			Universitet/høg skole lav (n=294)	Universitet/høg skole høy (n=1383)	
VGS eller lavere (n=65)	Fagskole (n=46)				Leder/Mellomleder (n=259)
	32	28	41	48	42
	23	24	33	30	37
	45	48	27	22	21
			Universitet/høg skole lav (n=294)	Universitet/høg skole høy (n=1383)	
VGS eller lavere (n=65)	Fagskole (n=46)				Leder/Mellomleder (n=259)
	65	52	67	65	63
	8	17	12	14	14
	8	4	5	6	8
	5	2	3	2	2
	11	15	12	9	10
	5	9	2	4	3
			Universitet/høg skole lav (n=294)	Universitet/høg skole høy (n=1383)	
VGS eller lavere (n=65)	Fagskole (n=46)				Leder/Mellomleder (n=259)
	58	48	50	30	25
	20	37	27	33	33
	17	9	17	30	34
	3	2	4	4	5
	2	0	1	1	1
	0	4	1	2	2
			Universitet/høg skole lav (n=294)	Universitet/høg skole høy (n=1383)	
VGS eller lavere (n=65)	Fagskole (n=46)				Leder/Mellomleder (n=259)
	74	61	54	54	46
	26	39	46	46	54

Saksbehandler (n=1142)	Annen adm. stilling (n=216)	Annen type stilling (n=171)
6	8	6
91	87	89
3	5	5

Saksbehandler (n=1142)	Annen adm. stilling (n=216)	Annen type stilling (n=171)
33	42	40
36	30	24
22	18	22
5	5	8
2	3	5
2	3	2

Saksbehandler (n=1142)	Annen adm. stilling (n=216)	Annen type stilling (n=171)
20	20	19
22	20	19
24	25	21
15	10	13
14	14	17
5	11	11

Saksbehandler (n=1142)	Annen adm. stilling (n=216)	Annen type stilling (n=171)
5	7	5
91	89	90
5	4	5

Saksbehandler (n=1142)	Annen adm. stilling (n=216)	Annen type stilling (n=171)
10	7	20
43	40	36
34	44	29
13	9	15

Saksbehandler (n=1142)	Annen adm. stilling (n=216)	Annen type stilling (n=171)
	1	1
2	12	5
1	9	5

11	41	26
85	37	63

Saksbehandler (n=1142)	Annen adm. stilling (n=216)	Annen type stilling (n=171)
0	0	0
0	0	0
100	0	0
0	100	0
0	0	9
0	0	91

Saksbehandler (n=1142)	Annen adm. stilling (n=216)	Annen type stilling (n=171)
44	45	59
30	30	22
25	25	19

Saksbehandler (n=1142)	Annen adm. stilling (n=216)	Annen type stilling (n=171)
66	64	65
14	12	15
5	6	5
2	3	2
9	10	8
4	5	6

Saksbehandler (n=1142)	Annen adm. stilling (n=216)	Annen type stilling (n=171)
32	51	50
34	27	21
29	14	18
3	1	6
1	2	1
1	4	4

Saksbehandler (n=1142)	Annen adm. stilling (n=216)	Annen type stilling (n=171)
55	65	53
45	35	47

Bruk av målform i sentralforvaltningen

Innhold

1

Hovedfunn 3

2

Metode 5

3

Kommentarer til undersøkelsen og
generalisering av funn 10

4

Resultater med nedbrytninger 12

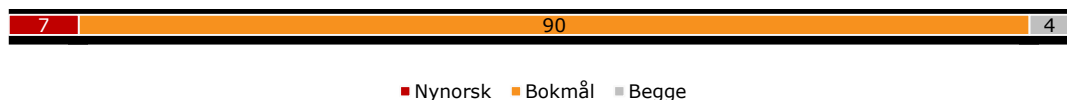
1

Hovedfunn

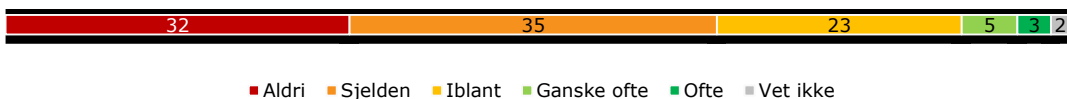
Hovedfunn

Mest brukt målform privat

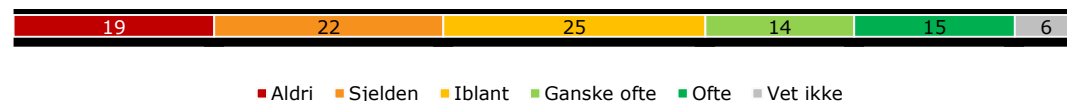
- 9 av 10 bruker bokmål i privat sammenheng

Oppmuntret til å bruke både bokmål og nynorsk i jobben

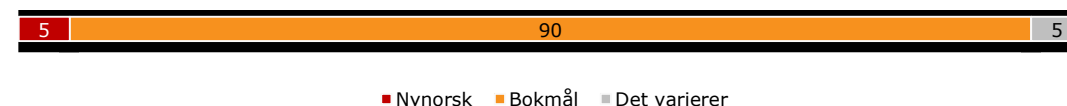
- De fleste blir aldri eller sjelden oppmuntret til å bruke både bokmål og nynorsk i jobben.

Lederen er opptatt av at arbeidsplassen din skal bruke begge målformene

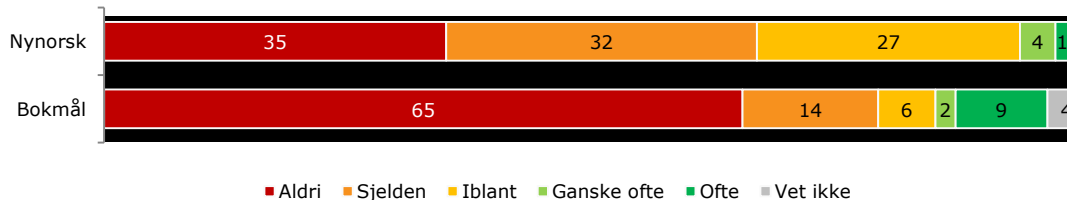
- Statsansatte opplever at lederne i varierende grad opptatt av at arbeidsplassen skal bruke begge målformene i tråd med målloven.

Foretrukken målform på jobben når man kan velge selv

- 9 av 10 foretrekker å bruke bokmål i jobbsammenheng, når de selv kan velge

Bedt om å skrive bokmål/nynorsk på jobben

- Statsansatte blir oftere bedt spesielt om å skrive noe på nynorsk enn bokmål.
- Svært få blir ofte bedt spesielt om å skrive på en av målformene.

2

Metode

Gjennomføring og rapportering

Feltperiode

- Intervjuene foregikk i perioden fra 30. juni til 11. august.

Metode

- Undersøkelsen er gjennomført ved bruk av e-postutsendelse til departementsansatte, samt felles postmottak til tilsyn, direktorater og etater.
- Undersøkelsen er ikke vektet, ettersom vi ikke kjenner populasjonskarakteristika for alle ansatte i sentralforvaltningen.
- Totalt svarte 1778 personer på samtlige spørsmål i undersøkelsen.

Ansvar

- Kontaktperson i Språkrådet har vært Astrid Marie Grov og Kristin Solbjør.
- Ansvarlig for gjennomføring og rapportering av undersøkelsen i TNS Gallup har vært Joakim Nylén, prosjektleder i avdeling for Politikk og samfunn.

Rapport

- Resultatene fra undersøkelsen blir levert i form av en Power Point-rapport, og tabellrapport (Excel-format).
- Rapporten viser resultater totalt og brutt ned på privat bruk av målform, kjønn, alder, utdanning og nåværende stilling.

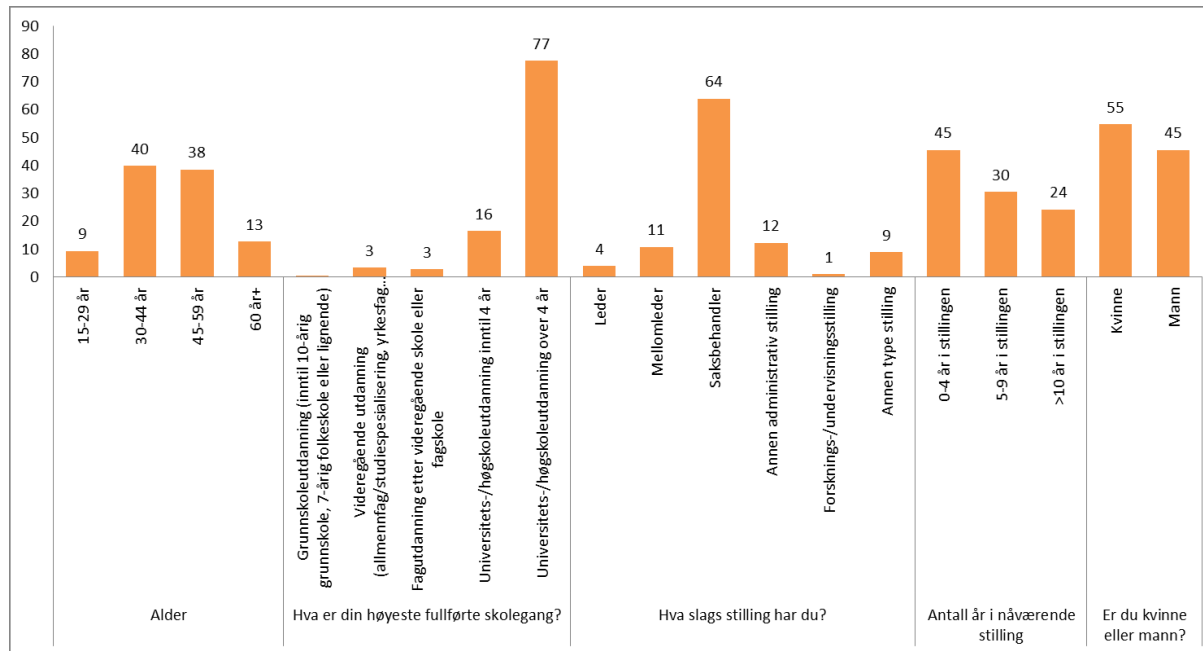
Utvalg og metode

Utvalgsbase og utvalg

- Utvalget består av ansatte personer i alle departementer med unntak av Finansdepartementet, Justisdepartementet, Forsvarsdepartementet og Utenriksdepartementet (UD). TNS Gallup sendte ut undersøkelsen til postmottaket (felles e-postadresse) for disse departementene i tillegg til 23 direktorater, 23 tilsyn og 47 råd/utvalg/nemnd og annet.

Utvalgsfordeling

- Under er utvalgsfordelingen beskrevet, med tanke på alder, utdanning, stilling, antall år i nåværende stilling, og kjønn.

Feilmarginer og signifikante forskjeller

- Det vil alltid knytte seg en viss usikkerhet til resultatene når vi spør et utvalg, av populasjonen (her: alle ansatte i sentralforvaltningen). Denne usikkerheten, eller feilmarginen, kan beregnes statistisk. Et sentralt mål i denne sammenhengen er standardavviket. Standardavviket beregnes ut fra hvor mye hver enkelt enhet avviker fra gjennomsnittet for alle enhetene i undersøkelsen når det gjelder den egenskapen vi ønsker å måle. Med utgangspunkt i standardavviket kan vi beregne feilmarginen for det aktuelle resultatet.
- Fastsettelsen av feilmarginen vil også avhenge av hvor stor usikkerhet vi er villige til å akseptere. Det vanlige er å angi feilmarginer basert på 95 prosent sannsynlighet. Dette betyr at hvis vi hadde 100 forskjellige uavhengige utvalg, ville resultatet ligge innenfor de feilmarginene vi oppgir i minst 95 av de 100 undersøkelsene. Det vil igjen si at det bare er 5 prosent sannsynlighet for at den faktiske fordelingen i populasjonen *ikke* ligger innenfor de oppgitte feilmarginene.
- Feilmarginene i prosenttabeller uttrykkes i prosentpoeng. Når vi har funnet at 90 prosent i et utvalg på 1778 ansatte bruker bokmål i privat sammenheng, gir dette en feilmargin på +/- 1,3 prosentpoeng.
- Det er det da med 95 prosent sannsynlighet et sted mellom 88,7 og 91,3 prosent av de ansatte i sentralforvaltningen som bruker bokmål i privat sammenheng, men det mest sannsynlige resultatet er 90 prosent.

Feilmarginer, forts.

- Feilmarginene vil bli større jo nærmere svarfordelingen er 50/50 og jo mindre utvalgsstørrelsen er. Figuren og tabellen under kan være veiledende i tolkningen av resultatene.

UTVALG, antallet vi spør (plott)	1 778			
...vi måler svar på	50 %	25 %	10 %	5 %
+/- svaret som er gitt	2,2 %	1,9 %	1,3 %	0,9 %
Gir nedre grense i konfidensintervall	47,8 %	23,1 %	8,7 %	4,1 %
Gir øvre grense i konfidensintervall	52,2 %	26,9 %	11,3 %	5,9 %

← Feilmargin

Størrelsen på feilmarginen i +/- prosentpoeng							
Antall enheter/Svar	50(50) %	40(60) %	30(70) %	25 (25) %	20(80) %	10(90) %	5(95) %
50	14,3	14,0	13,1	12,4	11,4	8,6	6,2
100	10,1	9,8	9,2	8,7	8,0	6,0	4,4
200	7,1	6,9	6,5	6,1	5,7	4,3	3,1
400	5,0	4,9	4,6	4,3	4,0	3,0	2,2
500	4,5	4,4	4,1	3,9	3,6	2,7	2,0
600	4,1	4,0	3,7	3,5	3,3	2,5	1,8
800	3,5	3,5	3,2	3,1	2,8	2,1	1,5
1000	3,2	3,1	2,9	2,7	2,5	1,9	1,4
1500	2,6	2,5	2,4	2,2	2,1	1,5	1,1

3

Kommentarer til undersøkelsen og generalisering av funn

Kommentarer til undersøkelsen

- Resultatene bør ses i lys av respondentenes kommentarer til undersøkelsen. Noen utvalgte tema:
  1. Det mange som uttrykker **misnøye med krav til bruk av målform** i arbeidet. Andre mener at det er et **viktig fokus**.
  2. Noen ansatte oppgir at **målloven ikke er relevant for deres stilling**. Noen sier at nynorsk-henvendelser videresendt til kollegaer (gjerne pga. manglende målformkompetanse). Andre sier at det deres arbeid ikke er omfattet av målloven (at de f.eks. ikke kommuniserer eksternt). Eksempel:
    - «Svarer mottatte brev på nynorsk på nynorsk. Svært sjelden en mottar brev på nynorsk. I de tilfellene trenger svarbrevet språkvask av kollega.»
  3. Flere respondenter sier også at det er en «selvfølge» at målloven blir fulgt, og det derfor er **irrelevant om de blir oppfordret av lederen** sin eller ei. Det samme gjelder for spørsmålene om de har blitt bedt om å skrive på nynorsk eller bokmål. Eksempler:
    - «Jeg skriver noe nynorsk i jobben, men kun når vi mottar henvendelser/saker på nynorsk. Dette er ikke noe jeg har blitt "oppfordret" til å gjøre, men som jeg gjør pga lovverket på området.»
    - «Man spurt om hvorvidt lederne er opptatt av målform, greit nok. Men det burde være unødvendig, ettersom dette er regulert.»
    - «Spørsmålet om hvor ofte jeg skriver på bokmål eller nynorsk og om jeg blir bedt om å skrive på bokmål eller nynorsk blir feil. Alle brev vi mottar i en språkform skal besvares i samme.»
    - «Min arbeidsgiver går ut fra at alle kjenner loven og svarer på private brev på nynorsk på nynorsk. Det er jo obligatorisk. Men ut over dette har jeg ikke blitt oppfordret til å skrive noe på nynorsk».
  4. Noen respondenter mener at **undersøkelsen ikke gir et realistisk bilde på virksomhetens praksis** ettersom fokuset i stor grad er på ledere. Eksempel:
    - «Undersøkelsen ser kun på ledernivåets holdninger til dette, ikke praksis.»

TNS Gallup anbefaler å utøve stor forsiktighet med å generalisere/tolke funnene for å belyse spørsmålet om bruk av / fokus på målform i sentralforvaltningen, uten å ta hensyn til respondentenes kommentarer.

4

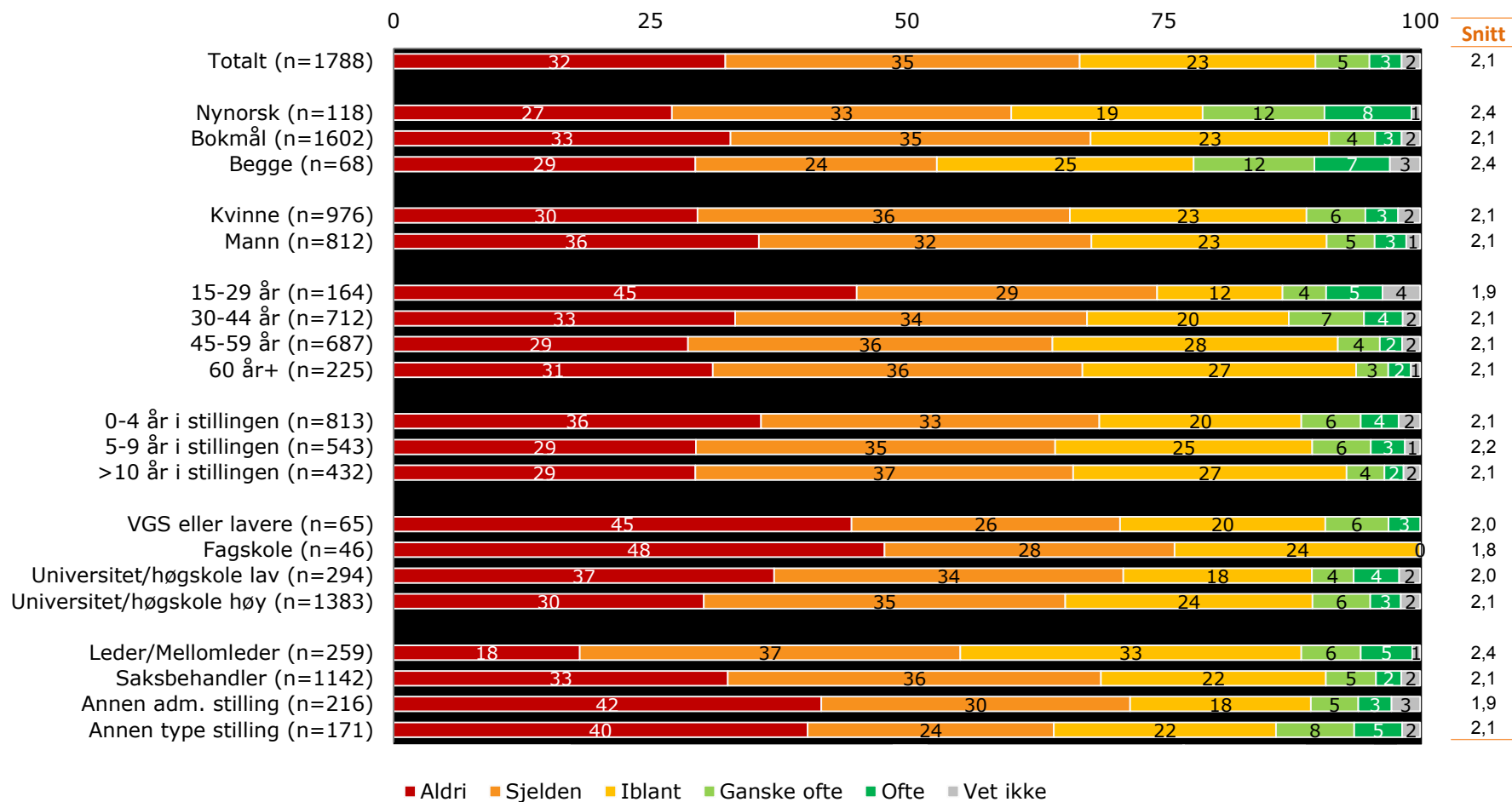
Resultater med nedbrytninger

2 av 3 opplever aldri eller sjeldent å bli oppmuntret til å bruke begge målformene. Ledere og mellomledere blir i størst grad oppmuntret.

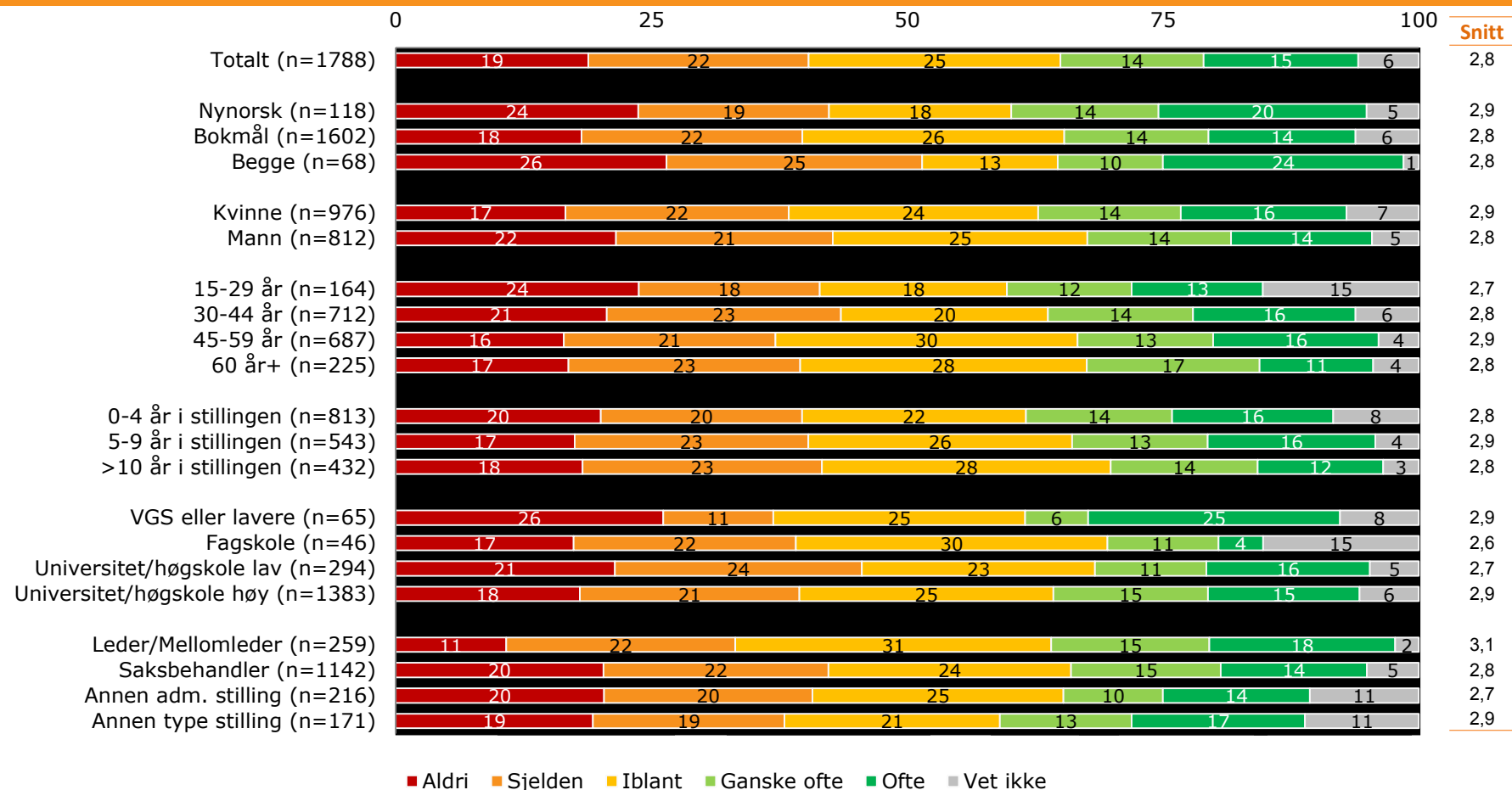
Hvor ofte blir du oppmuntret til å bruke både bokmål og nynorsk i jobben?

■ Aldri ■ Sjeldent ■ Iblant ■ Ganske ofte ■ Ofte ■ Vet ikke

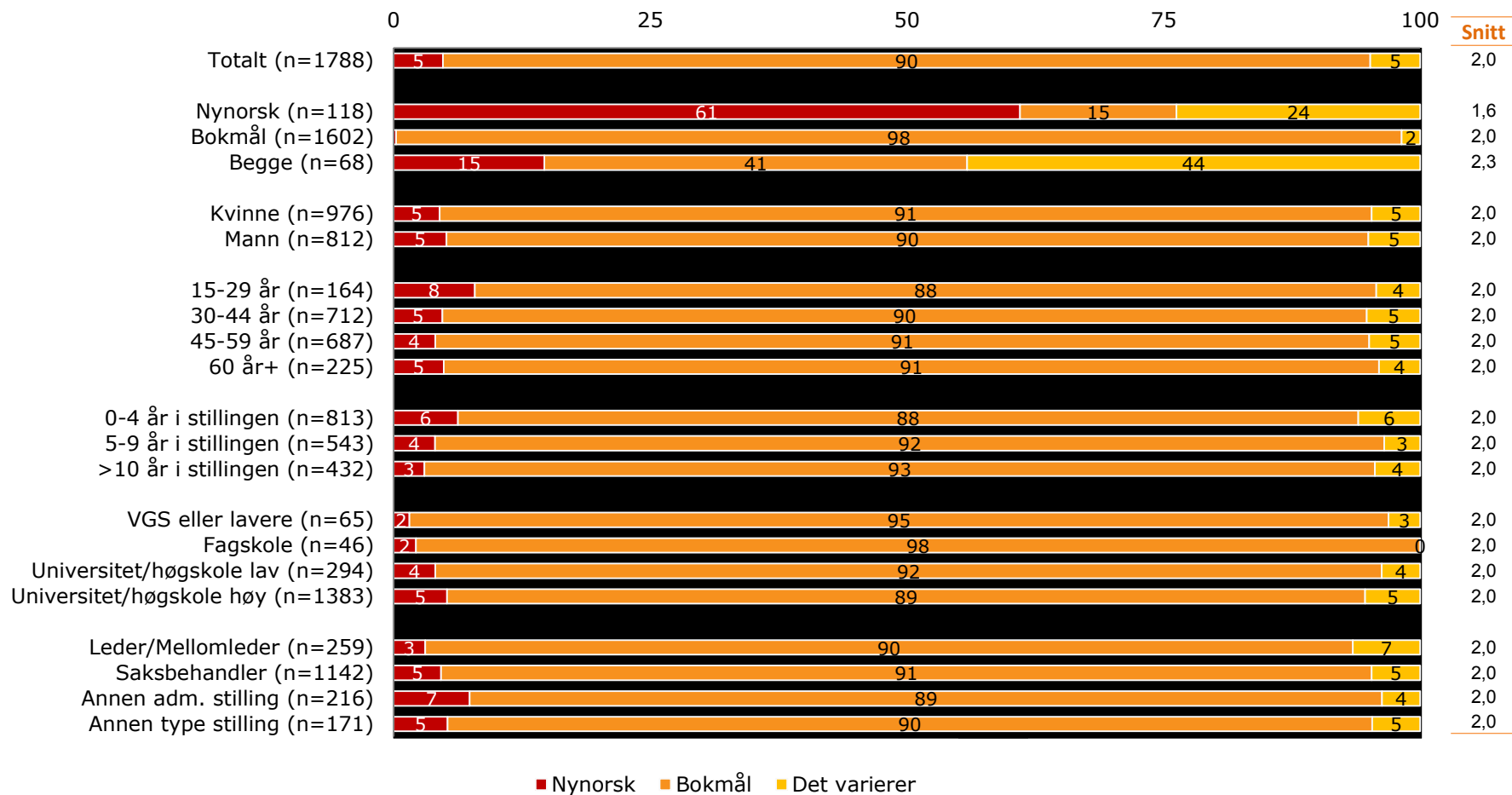
Arbeidere i sentralforvaltningen opplever i varierende grad at lederen er opptatt av at arbeidsplassen skal bruke begge målformene. Ledere og mellomledere opplever i størst grad at sin leder er opptatt av det.

Opplever du at lederen din er opptatt av at arbeidsplassen din skal bruke begge målformene, i tråd med reglene i lov om målbruk i offentlig teneste (målloven)? Målloven sier blant annet at sentrale statsorgan skal bruke minst 25 % av hver av målformene i eksternt kommunikasjon, for eksempel nettsider, og at private har rett til å få svar i egen målform.

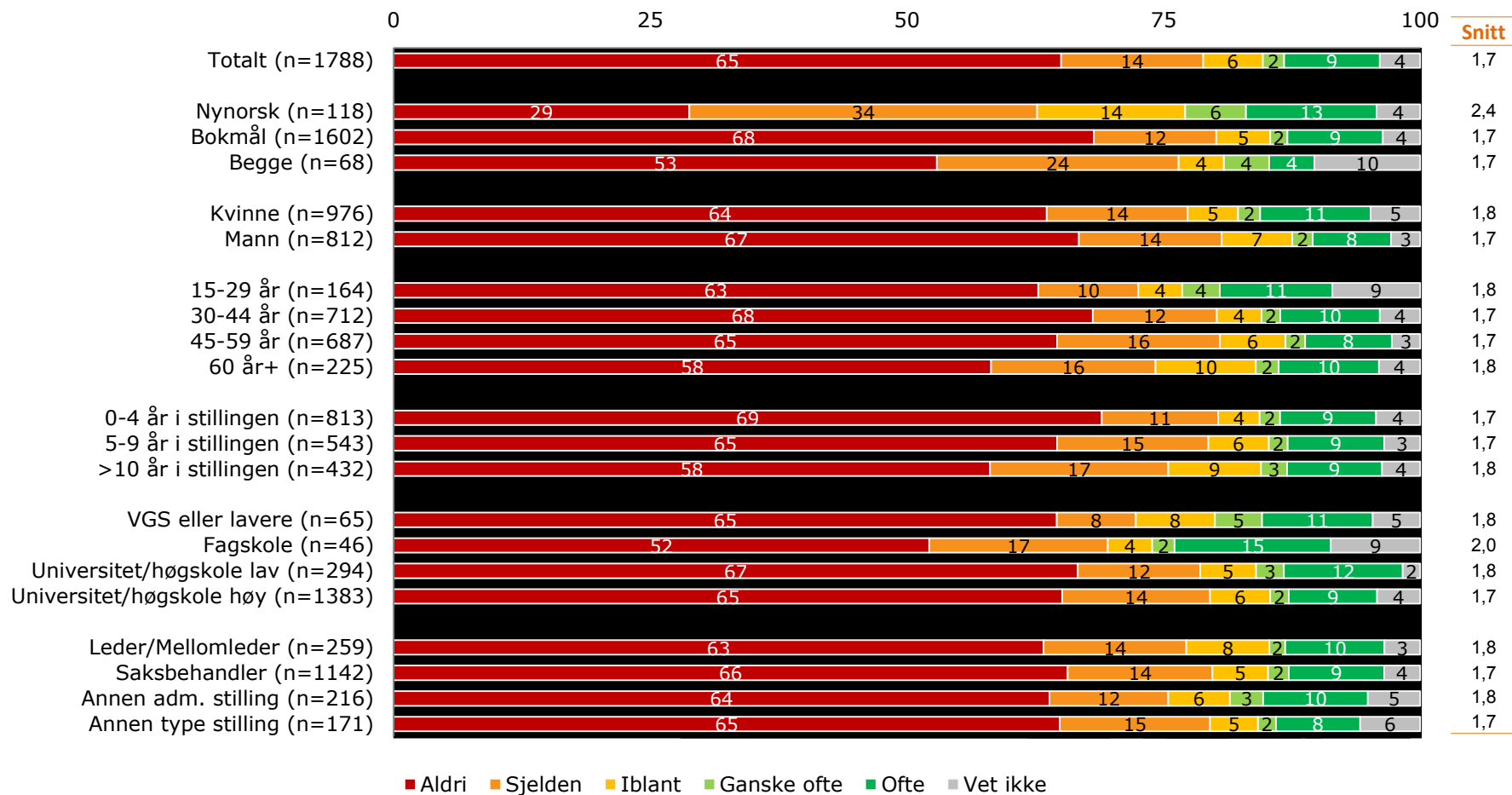
6 av 10 av de som bruker nynorsk i private sammenhenger, bruker samme målform i jobben når de selv kan velge. Over 4 av 10 av de som bruker begge målformene i private sammenhenger har varierende bruk av målform i jobben, når de selv velger.

Hvilken målform bruker du på jobben når du kan velge selv?

De som bruker nynorsk i private sammenhenger blir i minst grad bedt spesielt om å skrive noe på bokmål på jobben.

Hvor ofte blir du bedt spesielt om å skrive noe på bokmål på jobben?

De yngste blir i minst grad bedt spesielt om å skrive noe på nynorsk på jobben. De med høyest utdanning, ledere, mellomledere og saksbehandlere blir oftest bedt om det.

Hvor ofte blir du bedt spesielt om å skrive noe på nynorsk på jobben?

